

ОСИГУРАНИКА

ГОДИНА XLII • БРОЈ 12 • БЕОГРАД, 30. ЈУН 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Шта је ново
у Закону о ПИО
**ЖЕНЕ ЋЕ
РАДИТИ ДУЖЕ**

Српски и светски
туристички бренд
**ЧУДА ЋАВОЉЕ
ВАРОШИ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Према једном од истраживања Европске федерације за побољшање животних и радних услова, скоро трећина запослених Европљана иде на боловања због здравствених проблема изазваних стресом на послу. Због тога су последњих година учестале кампање које указују на потребу уравнотежења радног и приватног живота запослених и значај скраћења дугачког радног времена. Транзиција је посебно критичан амбијент за очување нормалног односа рада и одмора јер су људи принуђени да раде додатно, викендом, па чак и током годишњег одмора, не би ли више зарадили или, што је још чешће, не би ли сачували радно место. Рецесија је учинила своје, па страх од отказа уз кредите, децу која се школују и неплаћене рачуне често надвлада природну потребу за одмором.

Сви, међутим, знамо, и за то није потребно да будемо стручњаци, да исцрпљујући рад без одмора даје резултате само у кратком временском периоду, али на дужи рок постаје контрапродуктиван, па и штетан. Током напорног годишњег циклуса скупљамо стресове и умор, а последица тога су спорије реакције, осећај исцрпљености, раздражљивост, све мање ентузијазма и концентрације. Грешке су чешће, за све што радимо треба нам више времена и енергије, па уз максимални утрошак снаге постижемо све

мање резултате. Такав хронични умор, прикупљан кроз дужи период, чини нас рањивијим и подложнијим настанку разних болести.

Због тога је годишњи одмор од непроцењиве важности не само за наше физичко и ментално здравље, већ и за нашу продуктивност, и те дане не смео жртвовати ни за шта друго. Ако се довољно удаљимо од пословних обавеза и стресова и „напунимо батерије“, по повратку у свакодневну рутину лакше ћемо се носити са свим проблемима, а време које поклонимо себи вишеструко ће нам се вратити – посветићемо се својим интересовањима, али и другим људима, породици, пријатељима. Бићемо задовољнији, креативнији и продуктивнији, јер је корист од доброг одмора широка – од бољег квалитета живота до квалитетније обављеног посла.

Данас ретко ко може да приушти одмор у трајању од месец и више дана, па се људи опредељују за чешћи а краћи предах од посла. Поучене истраживањима поменутих на почетку текста, развијене земље из године у годину повећавају број нерадних дана, јер је дан одмора јевтинији од дана боловања. Новост је да расте и број фирми које стварају својеврсне базе слободних дана које запослени могу да користе када се осете превише исцрпљени.

М. Јовановић

Климатске промене и ми

Клима на Земљи се стално мења, односно одувек се мењала. Некада, све до почетка индустријске револуције, клима се мењала као резултат промена природних околности. Данас, међутим, термин климатске промене користимо када говоримо о променама у клими које се догађају од почетка двадесетог века. Промене које су регистроване претходних деценија, као и оне које се предвиђају за наредних 80 година приписују се човековим активностима а не природним дешавањима у атмосфери.

Ефекат „стаклене баште“ је веома важан када говоримо о климатским променама пошто се односи на гасове који Земљу одржавају топлим и којима припада највећа заслуга за постојање живота на њој. Додатна количина гасова коју сами производимо главни је осумњичени за појачани утицај „стаклене баште“.

Укратко, Сунце загрева Земљу својим зрацима који успеју да кроз атмосферу стигну до њене површине. Она се на тај начин загрева, а затим и сама зрачи топлоту назад у атмосферу. Гасови који као изолатор задржавају ту топлоту стварају ефекат „стаклене баште“. Када они не би постојали температура на површини Земље била би око 30 степени нижа него што је сада, па би и живот какав сада постоји био немогућ. На несрећу, савремена цивилизација, поготово

њен најразвијенији део, производи превише ових гасова па они апсорбују све више топлоте и све више загревају нашу планету. Због тога слушамо о глобалном загревању. Ослањање целокупног развоја цивилизације на производњу енергије сагоревањем фосилних горива повећало је емитовање гасова из „стаклене баште“ у атмосферу. Смањење обима сагоревања фосилних горива и успоравање сече шума највероватније би довело до смањења количине гасова из „стаклене баште“ око Земље, па и до заустављања глобалног загревања.

В. Анастасијевић

ШТА СЕ МЕЊА У ЗАКОНУ О ПЕНЗИЈСКОМ И ИНВАЛИДСКОМ ОСИГУРАЊУ

Жене ће радити дуже

Због актуелности и утицаја на грађане, у новом закону посебно се издвајају одредбе које се односе на услове за стицање права на старосну и породичну пензију, стаж осигурања са увећаним трајањем, услове за стицање и коришћење права на старосну пензију одређених категорија осигураника, усклађивање пензије, висину најниже пензије, увођење новчане накнаде за помоћ и негу другог лица као једног од права из пензијског и инвалидског осигурања, као и увођење војних осигураника у систем ПИО

У старосну пензију су до сада жене могле да иду са 35 година радног стажа и најмање 53 године живота, а мушкарци са 40 година стажа и такође 53 године живота.

Предлогом Измена и допуна Закона о ПИО, који је у скупштинској процедури, предвиђено је подизање услова у погледу старосне границе за оба пола и услова у погледу година стажа осигурања за жене, и то постепено подизање за пет година, тако да ће за пензију бити потребно најмање 58 година живота и једнима и другима, с тим што ће женама бити потребно и 38 година радног стажа, али ће се граница померати поступно за четири месеца на годишњем нивоу, и то почев од 2011. па до 2022. године. Радни стаж за мушкарце остаје 40 година.

Предложени услови за стицање права на старосну пензију, посебно по полу, практично би били следећи:

– У 2011. години 40 (м), односно 35 година и 4 месеца стажа осигурања (ж) и најмање 53 године и 4 месеца живота;

– У 2012. години 40 (м), односно 35 год. и 8 месеци стажа осиг. (ж) и најмање 53 год. и 8 месеци живота;

– У 2013. години 40 (м), односно 36 год. стажа осиг. (ж) и најмање 54 год. живота;

– У 2014. години 40 (м), односно 36 год. и 4 месеца стажа осиг. (ж) и најмање 54 год. и 4 месеца живота;

– У 2015. години 40 (м), односно 36 год. и 8 месеци стажа осиг. (ж) и најмање 54 год. и 8 месеци живота;

– У 2016. години 40 (м), односно 37 год. стажа осиг. (ж) и најмање 55 год. живота;

– У 2017. години 40 (м), односно 37 год. и 4 месеца стажа осиг. (ж) и најмање 55 год. и 4 месеца живота;

– У 2018. години 40 (м), односно 37 год. и 8 месеци стажа осиг. (ж) и најмање 55 год. и 8 месеци живота;

– У 2019. години 40 (м), односно 38 год. стажа осиг. (ж) и најмање 56 год. живота;

– У 2020. години 40 (м), односно 38 год. стажа осиг. (ж) и најмање 56 год. и 6 месеци живота;

– У 2021. години 40 (м), односно 38 год. стажа осиг. (ж) и најмање 57 год. живота;

– У 2022. години 40 (м), односно 38 год. стажа осиг. (ж) и најмање 57 год. и 6 месеци живота.

Премда непопуларна, ова измена је нужна пре свега због неповољног односа између радно активног становништва и пензионера и онемогућавања пензионисања још увек радно способног становништва. Овом мером ће се на средњи рок смањити прилив нових пензионера, што би допринело усклађивању трошкова система пензијског и инвалидског осигурања са реалним економским могућностима земље.

Бенефицирани стаж

За осигуранике који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, тзв. бенефицирани стаж, предлаже се повећање броја потребних година проведених на тим радним местима, и то: пет година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 рачуна као 14 месеци стажа осигурања; четири године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 рачуна као 15 месеци стажа осигурања; три године проведене на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 рачуна као 16 месеци стажа осигурања. Услов за радна места на којима се ефективно проведених 12 месеци рачуна као 18 месеци стажа осигурања није мењан и остао је годину и шест месеци. Ово се односи на најтеже послове и радна места, као што су рудари, балерине, кесонци и слично.

Предложено је, такође, да се општа старосна граница за осигуранике који имају право на бенефицирани стаж по-

дигне са 53 на 55 година живота, постепено за четири месеца на годишњем нивоу, и то почев од 2011. до 2015. године. Треба нагласити да је и у погледу старосне границе за осигуранике који раде на најтежим пословима (12-18), као што су рудари и балерине, задржана погодност да се старосна граница може снижавати највише до 50 година живота.

Одређене категорије осигураника, као што су полицијски службеници, припадници Безбедносно-информативне агенције, запослени у Министарству спољних послова, запослени у Управи за извршење кривичних санкција, овлашћена службена лица Пореске полиције, професионална војна лица која раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем имају донекле посебан статус у систему пензијског и инвалидског осигурања и одређене погодности у односу на оста-

уместо 20, и броја година стажа осигурања проведених на тим радним местима – 15 уместо 10, постепено од 2011. до 2021. године. Међутим, изузетно од општих и наведених предложених услова, предложено је да полицијски службеници – припадници специјалних јединица полиције и припадници Безбедносно-информативне агенције који раде на посебно сложеним, специфичним пословима, стичу право на старосну пензију кад наврше најмање 53 године живота и 20 година ефективно проведених на тим радним местима.

За остале полицијске службенике који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем предложено је да они којима престане запослење с правом на пензију пре испуњења општих услова стичу право на старосну пензију ако су на том послу навршили најмање 60 година живота и 25

ног коефицијента узима период од 1. јануара 1996. године.

Усклађивање два пута годишње

Предстојећим изменама закона предложено је да се од 2011. године пензија усклађује два пута годишње, и то 1. априла и 1. октобра, и то са кретањем потрошачких цена у претходних шест месеци. Поред кретања потрошачких цена, за усклађивање пензија сваког 1. априла текуће године уведен је допунски параметар – реалан раст бруто домаћег производа. Код усклађивање пензија 1. априла 2011. и 1. априла 2012. године пензије ће се ускладити и са половином раста бруто домаћег производа. Од 1. априла 2013. године пензије ће се усклађивати са процентом који представља збир процента раста, односно пада потрошачких цена у Републици Србији у претходних шест месеци и процента ко-

ле осигуранике, што је оправдано с обзиром на врсту послова које обављају. Ипак, предложеним решењима уноси се одређена равноправност у погледу подношења терета реформе пензијског система ових осигураника у односу на остале.

Предложене су и измене услова за стицање права на старосну пензију у случају престанка запослења са правом на пензију пре испуњења општих услова. У овом случају предложене измене односе се на подизање опште старосне границе, 55 уместо 53, повећање потребних година стажа осигурања, 25

година стажа осигурања, од чега најмање 15 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, и то такође постепено, почев од 2011. до 2021. године.

И у погледу одређивања висине права из пензијског и инвалидског осигурања за запослене у Министарству унутрашњих послова и Безбедносно-информативној агенцији, професионална војна лица, запослене у Управи за извршење кривичних санкција, овлашћена службена лица Пореске полиције, предложено је да се за израчунавање годишњег лич-

ји представља разлику између реалне стопе раста бруто домаћег производа у претходној календарској години и стопе од четири одсто. Дакле, сваког 1. априла текуће године пензије ће се усклађивати са кретањем потрошачких цена плус одређени проценат реалне стопе раста бруто домаћег производа.

Сваког 1. октобра текуће године пензије ће се усклађивати са кретањем потрошачких цена на територији Републике Србије у претходних шест месеци.

Договорена формула за усклађивање пензија за период од 2011. године па даље истоветна је са начином на који ће

бити усклађиване зараде у јавном сектору, а што практично значи да ће раст пензија пратити раст зарада у јавном сектору. Влада је донела Закључак којим је обавезала Министарство финансија и Министарство рада и социјалне политике да договорени начин и динамику усклађивања пензија предвиди у Нацрту закона.

Када је реч о корисницима најнижих пензија предложено је и једнократно ванредно усклађивање најнижих пензија у осигурању запослених и осигурању самосталних делатности од 1. јануара 2011. године, за проценат којим се обезбеђује да учешће најнижег износа пензије за јануар 2011. године у просечној заради без пореза и доприноса која је исплаћена у 2010. години буде веће за један процентни поен. Овако усклађен износ даље се усклађује у складу са одредбама закона. Овом социјалном мером донекле би се поправио стандард корисника најнижег износа пензија.

Предложеним изменама закона највиши износ пензије одређује се тако што лични коефицијент не може износити више од 3,8, а не више четири, како је сада предвиђено. Ово практично значи да би се смањило износ највише пензије за нове пензионере од 2011. године.

Пољопривредници

Предложена је и промена досадашње дефиниције обавезно осигураног лица по основу бављења пољопривредном делатношћу тако да су обавезно осигурани сви пољопривредници у једном домаћинству, а не само носилац пољопривредног домаћинства, односно најмање један члан домаћинства, као до сада. Ово се односи на оне пољопривреднике којима није утврђено својство осигураника, а немају навршених 50 (мушкарци), односно 45 (жене) година живота, постају обавезно осигурана лица. Поред тога, предложеним изменама посебно се утврђује почетни најнижи износ старосне, односно инвалидске пензије за ове осигуранике у номиналном износу од 9.000 динара, чиме ће се знатније заштитити стандард ове категорије осигураника.

Породична пензија

Предлогом измена и допуна Закона такође је предвиђено мењање услова у погледу старосне границе за кориснике породичних пензија, и то постепено повећање старосне границе за три године, почев од 2012. до 2017. године, тако да ће старосна граница за удову износити 53, а за удовца 58 година живота.

Корисници породичних пензија ће, уколико се усвоји предложено решење, добити погодност коју до сада нису имали, јер је предложено да се, изузетно, кориснику породичне пензије исплата породичне

пензије не обуставља у случају када је остварио уговорену накнаду на месечном нивоу у износу нижем од 50 одсто најниже основице у осигурању запослених важеће у моменту уплате доприноса.

Накнада за туђу помоћ и негу

Потребно је поменути и предлоге који се тичу смањивања процента увећања навршеног стажа осигурања за одређивање висине старосне и инвалидске пензије за осигураника жену са постојећих 15 на шест одсто, постепено почев од 2011, закључно са 2018. годином, као и предлог за поновно увођење у систем пензијског и инвалидског осигурања новчане накнаде за помоћ и негу другог лица као једног од права из пензијског и инвалидског осигурања (поред права за случај старости, права за случај инвалидности, права за случај смрти и права за случај телесног оштећења).

Војни осигураници

Предложеним изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању предвиђено је и увођење војних осигураника у систем пензијског и инвалидског осигурања, и то од 1. јануара 2012. године. То значи да ће се одредбе Закона о Војсци Југославије и Закона о Војсци Србије, које се односе на пензијско и инвалидско осигурање професионалних војних лица примењивати закључно са 31. децембром 2011. године.

На тај начин би професионална војна лица као категорија обавезно осигураних лица у погледу услова за стицање права на старосну пензију, као и утврђивања висине права из пензијског и инвалидског осигурања, имала исти третман као и запослени у Министарству унутрашњих послова, с тим што се у погледу остваривања права на инвалидску пензију, у износу на њих, предлаже проширење постојеће дефиниције инвалидности.

Послове спровођења пензијског и инвалидског осигурања који су били у надлежности Фонда за социјално осигурање војних осигураника, на дан 1. јануара 2011. године преузео би Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, док ће се финансијско пословање Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање обављати путем два подрачуна: за војне осигураника и остале осигуранике до 1. јануара 2012. године, а од тог дана – путем једног рачуна.

Предложени Нацрт закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању Влада Србије је усвојила на седници од 17. јуна 2010. године и упутила у Скупштину на процедуру усвајања. Очекује се да ће Скупштина ставити Предлог Закона на дневни ред у току наредна два месеца.

Приредила: В. Анастасијевић

ГРАЂАНИ СРБИЈЕ

УВИД

Уз матични број и пин код, провера уплате доприноса са свог рачунара

Сви одрасли грађани Србије који имају личну карту могу да све најважније чињенице везане за свој радни стаж и плаћање доприноса провере путем интернета. Први корак је одлазак у матичну филијалу у којој уз личну карту сваки пунолетни грађанин може да добије пин код уз помоћ кога ће са свог рачунара моћи да види податке о плаћеним доприносима за одрађене године стажа.

Затим, на свом компјутеру укуца адресу сајта ПИО – www.pio.rs и на насловној страни сајта прати линк „Увод у податке матичне евиденције за осигуранике“. Када се отвори тај прозор на предвиђена места треба укуцати свој матични број и добијени пин код, а испод тога се појављује верификациони (заштитни) код који такође треба унети. Затим се кликне на опцију „Извештаји за грађане“ и отвара се преглед пријава, одјава, промена по основу пријава и одјава, преглед уплаћених доприноса...

Значи, грађани могу да виде да ли их је послодавац пријавио и да ли им уредно плаћа доприносе, ако мењају посао могу да провере одјаву са старог и пријаву код новог послодавца, као и све године радног стажа и да ли је за неку од њих прескочена уплата доприноса. Све ово омогућава им да благовремено реагују уколико нека година стажа није покривена доприносима. На овај начин ће када дође време за одлазак у заслужену пензију имати мање проблема и брже ће добити решење.

Дакле, на почетку поступка на сајту ће грађани моћи да нађу упутство за коришћење

ПРЕКО ИНТЕРНЕТА МОГУ ДА ПРОВЕРЕ СТАЖ

У ДОПРИНОСЕ ОД КУЋЕ

ове интернет услуге, а на крају постоји и легенда, односно тумачење за лакше сналажење.

Ова услуга Републичког фонда за ПИО за грађане

стартовала је 28. јуна, а према подацима из филијала осигураници су веома заинтересовани и увелико долазе по своје пин кодове.

Треба напоменути да овакав листинг може да се користи само за личне потребе, односно за информисаност о проблемима који могу довести

до компликација при одласку у пензију, док за друга места где се тражи листинг он мора да буде са печатом Фонда.

В. Анастасијевић

Издавање шифре за електронски приступ подацима

УПРАВНИ ОДБОР РФ ПИО

Мање запослених у Фонду

Рок за завршетак процеса смањења вишка радника продужен до 15. септембра

Чланови Управног одбора Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање усвојили су на последњој седници предлог Одлуке о измени Програма решавања вишка запослених у Фонду. Ово је, како је речено на седници, процес који траје од децембра прошле године, а циљ је да што већи број запослених посао напусти добровољно, уз отпремнину, када стекне или неки од услова за пензионисање, или могућност да проведе две године на тржишту ра-

да уз надокнаду док не стекне услов за пензију. До сада се за овај програм пријавило 415 запослених, што чини 11,6 одсто од укупног броја радника Фонда. Продужавањем рока до половине септембра још један број запослених ће испунити неки од услова и моћи ће да напусти посао, тако да ће бити избегнути откази, а биће испуњено и оно што влада захтева – смањење броја запослених за 12,6 одсто.

У току процеса смањења вишка радника унутрашња организација посла је морала да се мења и прилагођава преосталом броју запослених, тако да су чланови УО усвојили и измене у систематизацији радних места.

На седници је донета и одлука да се власништво над акцијама Енергопројекта које поседује Фонд пренесе на Републику Србију. Реч је о 891.556 акција ове грађевинске фирме чија је садашња номинална вредност 400 динара, а преносе се ради одржавања финансијске стабилности акција. Новац од продаје, када до ње буде дошло, биће уплаћен на рачун РФ ПИО.

Чланови Управног одбора донели су одлуку да пре него што посланици Скупштине усвоје измене и допуне Закона о ПИО, на седници Управног одбора буде речи о томе, односно да чланови УО дају своје мишљење и став о предложеним решењима.

В. А.

Исплата пензија

Исплата другог дела мајског чека пензионерима из категорије запослених почела је 25. јуна.

Пензионисаним војним лицима први део пензија за мај исплаћен је 21. јуна, а бившим пољопривредницима први део мајских принадлежности исплаћује се од 18. јуна.

Ниже мајске зараде

Просечна бруто зарада у Републици Србији у мају 2010. године износи 46.454 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у априлу номинално је нижа за 4,3 одсто, а реално за 5,5 одсто. Просечна нето зарада исплаћена у мају ове године износи 33.463 динара. У односу на просечну нето зараду исплаћену у априлу номинално је нижа за 4,3, а реално за 5,5 одсто.

Просечна бруто зарада у мају 2010. године у односу на просечну бруто зараду исплаћену у мају 2009. године, номинално је виша за 7,6, а реално за 3,7 одсто. Просечна зарада без пореза и доприноса у мају ове године у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у мају 2009. године номинално је виша за 7,6, а реално за 3,7 одсто.

Прва „паметна“ болница у Србији

У Новом Саду је недавно отворен нови Ургентни центар у Клиничком центру Војводине. Реч је о првој „паметној“ болници у Србији која је опремљена најсавременијим апаратима, и има операционе сале попут оних у Европи и Америци, односно у потпуности је компјутеризована. Објекат је, применом најсавременијих архитектонских решења, изграђен на 9.000 квадратних метара, смештен на три спрата и има хируршки и нехируршки интензивни блок и четири операционе сале. Све су направљене тако да је простор у њима стерилан и досеже до нивоа испод операционог стола, што ниједна установа код нас нема. Влада Војводине уложила је 3,7 милијарди динара у изградњу овог Ургентног центра. У наредних неколико недеља тестираће се нова опрема, а први пацијенти биће примљени средином јула.

Дан Дунава

У Србији је 26. јуна, на Земунском кеју бројним активностима и образовним и забавним програмом по седми пут обележен Међународни дан Дунава. Ова манифестација се одржава с циљем да се подигне свест о очувању река и рационалној употреби водених ресурса, а заједничка прослава свих земаља у сливу треба да стимулише солидарност и сарадњу у Подунављу.

У оквиру наше овогодишње централне прославе уметници су на Земунском кеју сликали Дунав од Бездана до Кладова, а представљена су и заштићена подручја и заштићене биљне и животињске врсте. У складу са овогодишњим слоганом „Активни за реке“, организоване су многобројне едукативне радионице у Београду и у 16 подунавских градова широм Србије.

Одбрана од поплава

После обимних падавина које су угрозиле многе делове Србије, поплаве су запретиле и престоници. Екипе Јавног водопривредног предузећа „Београдводе“ максималним капацитетима ангажоване су на најкритичнијим деловима града због раста нивоа Саве и Дунава. На снази је ванредна одбрана од поплава, тренд раста Саве и Дунава се наставља а све екипе „Београдвода“ даноноћно су на терену. У главном граду тридесет црпних станица безмало 24 часа препумпава воду из канала и са хидромелиорационе мреже, да не би дошло до плављења у најкритичнијим деловима града, попут Новог Београда, Сурчина, Панчевачког рита, Макишког поља и других.

Савет Европе у Крагујевцу

Крагујевац ће 2. јула бити домаћин заседања Институционалног комитета Конгреса Савета Европе. Ово је први пут да Комитет заседа у овом делу Европе. На заседању у Крагујевцу, на коме се, поред највиших представника Конгреса, очекује и присуство највиших представника наше државе, разговараће се о реформама Савета Европе, приоритетима Конгреса за 2011. и 2012. годину, а биће разматрани и извештаји о стању демократије у Руској Федерацији, Турској и Аустрији. Такође, поднеће се и прелиминарни извештаји о стању у Белорусији, Италији, Румунији, Естонији и Србији.

Више пореских обвезника у Чачку

Према досадашњим налазима пописивача, очекује се да списак грађана на подручју Чачка који су обавезни да плаћају порез на непокретности, са садашњих око 20.000 имена, буде чак удвостручен. У првих шест месеци рада екипа откривено је скоро 8.000 нових пореских обвезника. Попис је недавно настављен у насељима Мрчајевци, Горња Трпача, Овчар бања и Слатина. Порезници апелују на власнике непокретне имовине да сами поднесу пријаве, јер нови закон предвиђа знатно више казне уколико то благовремено не ураде. Градско веће је недавно усвојило нове тржишне цене грађевинских објеката на основу којих ће бити разрезан порез за текућу годину. Цене станова повећане су за око десет одсто, а кућа и пословног простора смањене за 46, односно 30 одсто у односу на прошлу годину.

Први скејт парк у Новом Саду

Недавно је у Новом Саду отворен први скејт парк који је, по најсавременијим стандардима и безбедносним критеријумима, изграђен на 1.200 квадратних метара у Лиманском парку. На овом полигону млади ће несметано моћи да возе скејт, ролере и бицикле, а да не ометају друге суграђане.

У новосадски скејт парк је уложио око 25 милиона динара, рачунајући да ће атрактивни садржаји привући још младих људи сличних интересовања и тиме обогатити туристичку понуду града, чему ће допринети и будућа спортска такмичења на овом простору. У квалитет подлоге, заштитне ограде и постављене опреме већ су могли да се увере, осим Новосађана, и скејтери, бајкери и ролераша из других градова Србије, као и гости из БиХ, Хрватске, Француске и Немачке, о чијим акробацијама сведочи фотографија.

У част Јефимије

Недавно су у Трстенику одржани „Јефимијини дани“, културна манифестација са најдужом традицијом у овом граду, која датира од 1974. године. У порти манастира Љубостиња, Трстеничани и њихови гости сваког јуна се присећају две велике Српкиње, кнегиње Милице и деспотице Јелене, потоњих монахиња Ефросимије и Јефимије. Културно-просветна заједница Трстеника је и овог пута била организатор програма који су чинили ликовна колонија жена, Слово о Је-

фимији, Песничка приношења, музички програм и додела награде „Јефимијин вез“. Овогодишњи „Јефимијини дани“ отворени су изложбом сликарке Радојке Самарције под називом „Триптих искона“. Дужно поштовање првој српској песникињи одао је и др Радован Биговић предавањем на тему „Господ и постмодерна“, а одржан је и концерт трија „Балканске жице“. На завршној вечери, у манастиру Љубостиња, уречена је награда „Јефимијин вез“ за најбољу књигу поезије у претходној години, а припала је Живораду Недељковићу за књигу „Овај свет“.

СУБОТИЦА

Уговори о јавним радовима

На подручју Филијале НСЗ Суботица одобрено је десет јавних радова у вредности од 16 милиона динара, а уговоре о њиховом извођењу недавно је свечано уручио Дејан Миљковић, заменик директора Националне службе за запошљавање.

– Јавни радови као мера активног запошљавања, поготово за оне који теже долазе до посла, дају сјајне ефекте – рекао је Златко Панић, директор суботичке Филијале НСЗ, нагласивши да је од 126 лица која су добила уговоре о раду, чак 111 с првим и другим степеном стручне спреме, дакле оних који се теже запошљавају.

Владимир Срдић, директор Покрајинске службе за запошљавање, подсетио је присутне да су у Војводини одобрена 84 пројекта у укупној вредности преко 127.000.000 динара.

У Србији је, иначе, ове године за јавне радове поднето 1.476 захтева у вредности од око пет милијарди динара. Прихваћено је 355 програма, у чијој ће реализацији учествовати 5.600 људи.

У Геронтолошком центру

Након пуштања у рад Производног система (на српском, мађарском и хрватском језику), што је учинила Мелинда Киш – корисница једнократне новчане накнаде од 141.000 динара за samozapošljavanje, учесници овог скупа упутили су се у суботички Геронтолошки центар.

Наиме, ова установа већ четири године учествује на конкурсима за јавне радове, и до сада је више од 30 људи, захваљујући оваквом ангажовању, добило стално запослење.

У Центру, чекајући своје уговоре о раду на основу пројекта „Медицинска нега и помоћ у кући старим, бо-

лесним лицима и особама са инвалидитетом“, чекало је више од педесет незапослених (углавном средовечних жена) који су се радовали шестомесечном послу неговатеља и спремача.

Поздрављајући их, др Ненад Иванишевић, директор Геронтолошког центра, истакао је да су радници те установе често једини који улазе у куће корисника и да им, осим неге, пружају и топлу људску реч и запажају њихове социјалне потребе. Због тога је позвао присутне да своје будуће задатке испуњавају коректно, јер је задовољство корисника пруженим услугама најбоље мерило и „улазница“ за стални посао.

– Слободна радна места попуњавамо искључиво онима који су били ангажовани код нас у јавним радовима. Од вашег труда, залагања и успеха на послу зависи да ли ћете следеће године, када истичу ови јавни радови, заменити неког од десетак наших радника који ће тада отићи у пензију – нагласио је Иванишевић.

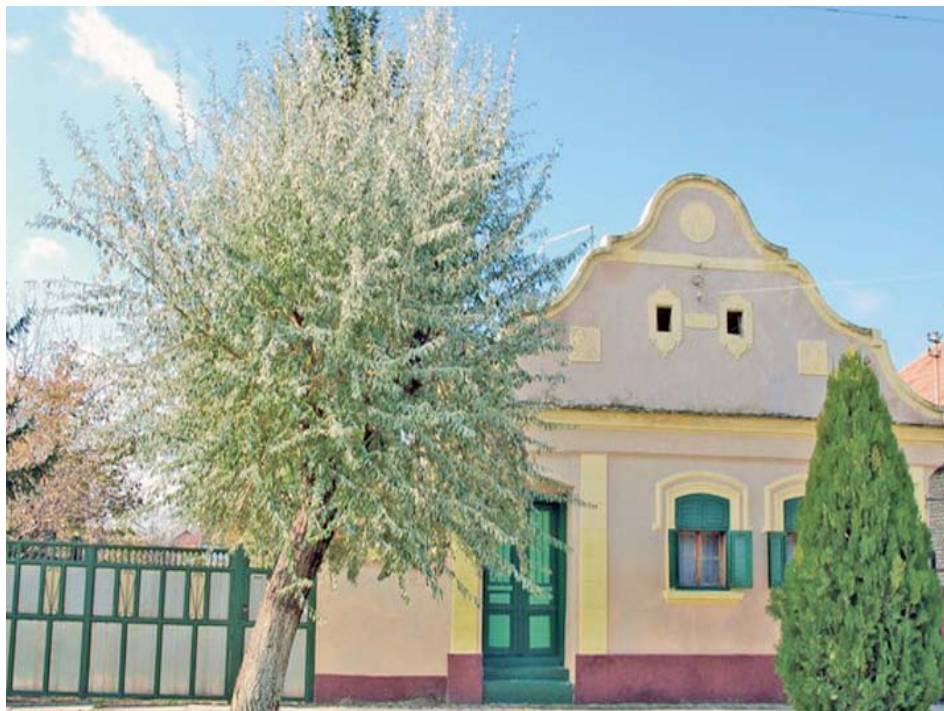
Филијала НСЗ

Ика Митровић

Подршка женама на селу

Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова расписао је почетком јуна четири конкурса за доделу бесповратних средстава, више од 12,6 милиона динара, за финансирање пројеката намењених унапређењу положаја и афирмацији стваралаштва жена и младих у Војводини, посебно сеоских жена. Новац ће добити и градови, општине, месне заједнице, непрофитне организације и удружења грађана за пројекте у области рада, запошљавања и равноправности полова. Конкурси су отворени до 1. новембра ове године, односно до утрошка средстава предвиђених за ту намену.

Приликом појединачног представљања конкурса, Мирослав Васин, ресорни секретар, истакао је да је за финансирање пројеката у области унапређења положаја и афирмације стваралаштва жена и младих у Војводини издвојено највише средстава – седам милиона динара, што омогућава финансирање између 15 и 20 оваквих пројеката јер се може добити највише 300.000 динара по пројекту.

Укупан износ средстава на конкурс у области унапређења положаја и афирмације жена на селу је три милиона динара, односно 50.000 динара по појединачном пројекту. Васин је пренео и очекивања да ће до краја године на фреквентним местима у Војводини бити отворени пунктови за продају женских сувенира и рукотворина, као и да ће Секретаријат ускоро поделити 100 до 150 компјутера женским сеоским удружењима, да би се повезали и успоставили како међусобну комуникацију, тако и везу са Секретаријатом.

На конкурс за финансирање пројеката у области рада, запошљавања и равноправности полова – нарочито категорија становништва које се тешко запошљавају, градовима, општинама и месним заједницама доделиће се 1.260.000 динара.

На конкурс за пројекте непрофитних организација из области запошљавања издвојено је из покрајинског буџета 1,4 милиона динара, а по појединачном пројекту корисници не могу добити више од 110.000 динара.

Мирослав Мектеровић

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Посао за 5.600 незапослених

Према речима Дејана Јовановића, директора Националне службе за запошљавање, у Србији је ове године до сада одобрено 355 јавних радова у три кључне области – у социјалној и културној делатности, заштити животне средине и на одржавању инфраструктурних пројеката, за које је укупно обезбеђено 700 милиона динара. Захваљујући овој активној мери запошљавања НСЗ-а, посао на одређено време (највише до шест месеци) са уплаћеним свим доприносима добиће 5.600 особа. Највише ће их радити на пословима геронто-домаћица, помоћи у кући старим лицима, чишћењу речних корита...

У Војводини су одобрена 84 пројекта укупне вредности 127 милиона динара, а на њиховој реализацији ће бити ангажовано 1.000 незапослених.

– Посебно је значајно то да ће на јавним радовима бити ангажовано 683 лица са нижим степеном квалификације, дакле људи који се теже запошљавају. Највећи број пројеката биће остварен на територији Јужнобачког (16) и Сремског округа (15 пројеката) – истакао је Владимир Срдиф, директор Покрајинске службе за запошљавање.

М. М.

Посао у медицини се чека и до пет година

Судећи према резултатима Инфостудовог истраживања „Послови у здравству“, више од половине испитаних људи из области медицине (њих 56 одсто) тренутно је званично незапослено. Међу незапосленим испитаницима који су у потрази за послом, чак половина њих за намештењем у струци медицине или стоматологије трага до две године. Сваки четврти посао тражи и до пет година, док остали запослени не траже активно.

Како међу медицинарима влада висок степен незапослености, већина њих (око 85 одсто) спремна је да ради хонорарне послове у струци, а од укупно 1762 испитаника у истраживању „Послови у здравству“, више од половине има факултет или специјализацију, ужу специјализацију, академске струковне или специјалистичке студије, магистеријум или докторат.

ИЗБОРНА СКУПШТИНА ОПШТИНСКОГ САВЕЗА ИНВАЛИДА РАДА ЗРЕЊАНИН

Регистрација и за додатне делатности

Усвојен нови Статут и изабрани органи и руководство општинског СИР-а

Након завршетка Изборне скупштине Општинске организације Савеза инвалида рада Зрењанин, 10. јуна у хотелу „Војводина“ у Зрењанину, као последње у низу од 33 које су одржане у војвођанским општинским организацијама од марта ове године, назире се и ново руководство СИР Војводине.

Наиме, скоро једногласно, војвођанске организације подржале су кандидатуру досадашње председнице СИР Војводине Стане Свиларов за новог председника ове најмасовније организације инвалида рада у Покрајини. За потпредседника СИР Србије, као резултат предлога да се у том правцу измени и Статут СИР Србије, кандидован је Станко Нимчевић, председник СИР Суботице, који је до сада био члан Извршног одбора репу-

бличке организације. Стеван Радишић, председник зрењанинског СИР-а, предложен је за потпредседника војвођанског Савеза, а ту функцију је и досад обављао.

Радишић је поново изабран и за председника Општинског савеза инвалида рада, док је за потпредседника биран Цвијетин Милошевић, уместо Наде Берар која се повукла из здравствених разлога. За представника у СИР Војводине делегиран је такође Стеван Радишић, а изабрано је и седам чланова Извршног одбора.

Зрењанинској скупштини присуствовало је тридесет делегата из локалних месних организација, али и драги гости (углавном дугогодишњи сарадници и пријатељи), „скоро чланови“: Лидија Бикар, заменица покрајинског секретара за рад, запошљавање и равноправност полова, Стана Свиларов, председница СИР Војводине, са сарадницама – Славојком Кљакић и Мирославом Бабин, Зорица Денда, помоћница градоначелника Зрењанина, Милан Звекић, директор Филијале РФ ПИО

у Зрењанину и покрајински посланик, Милијана Живановић, начелница Одељења опшних и финансијских послова у Филијали, Станко Нимчевић, високи функционер СИР Војводине и Србије, и Љиљана Петров, председница Општинског удружења пензионера Зрењанин.

Интересантно је да су Милан Звекић и Милијана Живановић, радници Фонда ПИО, постали нови чланови Надзорног одбора овог удружења грађана.

На Изборној скупштини усвојен је нови Статут зрењанинске организације инвалида рада, а прихваћени су и предлози Статута СИР Војводине и измене и допуне Статута СИР Србије.

Стана Свиларов је, обрадлажући нови Статут, најавила и да ће се, након окончања поступка регистрације општинских и Покрајинске организације СИР-а код Агенције за привредне регистре, према одредбама новог Закона о удружењима грађана, регистровати и за додатне делатности као што су трговина и туризам, пошто они за

Са скупа у Зрењанину

своје чланове сваке године под повољним условима набављају огрев и шаљу их на бањски опоравак – што је једна од најзначајнијих активности ове организације.

Милан Звекић је нагласио да очекује да ће сарадња Фонда ПИО са инвалидским организаци-

Ускоро у бање

Миријана Живановић информисала је присутне на Скупштини да је посао око слања пензионера у РХ центре и бање Србије на опоравак о трошку РФ ПИО у Филијали Зрењанин окончан уз значајну помоћ и велико залагање СИР-а и пензионерских организација. Она је изјавила да ће први корисници – између 250 и 300 пензионера, колико се очекује да ће ове године из региона у надлежности Филијале Зрењанин користити ову погодност, кренути пут бања и лечилишта већ крајем јуна. Такође, сви који су конкурисали за бесплатан боравак у бањама моћи ће на огласним таблама у својим месним организацијама да погледају листе са именима оних којима је тај опоравак и одобрен.

јама бити још плодотворнија након што је почела примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа с инвалидитетом. Наиме, овај закон је предвидео нове обавезе за раднике Фонда ПИО приликом медицинског вештачења и утврђивања статуса особа с инвалидитетом.

Лидија Бикар и Зорица Денда испред покрајинске администрације и локалне самоуправе обећале су наставак сарадње и финансијске подршке програмским активностима инвалида рада и у овој години. Истакнута је подршка и значајна улога Мирослава Васина, покрајинског секретара за рад, и Славака Имрића, директора Покрајинског фонда за ПИО, приликом доношења Закона о запошљавању особа с инвалидитетом. У вези с тим на Скупштини је најављена и едукативна трибина о примени поменутог закона која би ускоро требало да се одржи у Суботици.

Мирослав Мектеровић

ИЗМЕНАЂЕЊА И НЕПОЗНАНИЦЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Сређа почиње у педесетој

Научници још немају објашњење за установљену чињеницу да су старији људи задовољнији животом од младих

„Живот је леп.“ Које, по општем уверењу, најпре припада ова непобитна, једноставна истина? Насмејанима и ужурбанима, обузетим пословним и друштвеним обавезама, спортовима и путовањима, дружењима, забавом, дакле онима у двадесетим и тридесетим, рећи ћемо без размишљања. И погрешити.

Да је живот леп чешће говоре, схватају и осећају људи у касним педесетим,

ња сређе расте, убедљиво је показало опсежно истраживање, спроведено у Сједињеним Државама, чији су налази изазвали пажњу и шире и стручне јавности.

Студија је рађена на основу Галупове анкете из 2008. године којом је било обухваћено 340.000 особа, широм САД, од 18 до 85 година. Осим података везаних за животну доб, породичне услове, здравље и финансије, од испитаника је тражено да оценом од један до десет рангирају свој животни салдо, односно степен личног задовољства, као и да дају одговоре на шест „да или не“ питања о непосредном искуству, у блиском временском интервалу, осећаја радости, сређе, стреса, бриге, беса, туге.

Резултати објављени крајем маја у зборнику Националне академије наука САД представљају добру вест за старе и за оне

др Артур Стоун, са њујоршког универзитета Стони Брук. По његовом виђењу, могућа су различита тумачења. Можда је реч о променама у окружењу, или су посредни психолошки чиниоци који утичу на то како доживљавамо свет око себе, или пак биохемијски, везани за деловање хормона. У сваком случају, позитивни преокрет код 50-годишњака је евидентан и то ће изискивати даља изучавања.

За Ендрјуа Освалда, професора психологије из Ворику у Енглеској и аутора више радова на тему сређе, охрабрујућа је спознаја да „можемо очекивати да ћемо у осамдесетим бити сређнији него у двадесетим“, поготово што то осећање није условљено оним што нам се објективно дешава у животу, већ је, чини се, „вођено нечим дубоким и суштински људским“, наводи „Њујорк тајмс“.

шездесетим и седамдесетим годинама. То сазнање је заправо процес који прати старење, откривају најновија испитивања. Изненађујуће за научнике, а свакако супротно уобичајеним схватањима, испоставља се да у данашњем времену нису млади ти који носе енергију радости и животних задовољстава.

Много више елана и позитивних ставова према животним вредностима исказују припадници биолошки супротстављене генерације, с другог краја старосне скале. Од педесете, па навише, кривуља осећа-

који се примичу старости, констатовао је тим поводом „Њујорк тајмс“, уз наведене податке да се млади најбоље осећају у својој осамнаестој, али да убрзо у суочавању са животним изазовима ентузијазам почиње да опада. Тај тренд је континуиран све до педесете када се, изненада и изнова, појављује нарастајући оптимизам који доводи до тога да је човек у 85. сређан као и у осамнаестој, ако не и сређнији.

Шта се то, и зашто, дешава у педесетој, поставља питање без одговора професор психологије и руководиоца научног тима,

Суштински људска је и неумитност самог старења и приближавања крају животне стазе сваког од нас. С годинама постајемо свесни сопствених ограничења, трудимо се да их прихватимо, живимо са њима знајући да смо остварили само делић онога о чему смо некад сањали, али научени да због тога не будемо несређни, већ напротив, довољно мудри да ценимо оно што нам је преостало. А увек преостају прави, велики пријатељи и мале радости. И сва тајна можда је у томе.

Д. Драгић

Пионири узгоја органског поврћа

На површини од 20 хектара породица Возар производи еколошки чисто поврће које, хигијенски упаковано и са знаком „органски производ“, иде на пијаце и у тржне центре Србије

Упрочи о здравим стиловима живота незаобилзна тема свакако је исхрана. Колико је пута, којим средствима и када третирано оно што се управо спремамо да загриземо, скувамо, динстамо, печемо, грилујемо? То питање свакако постављају сви они који знају да недозвољена хемијска и друга средства, која уништавају коров, глодаре и инсекте, поспешују зрење плодова и чувају им свежину или помажу убрзани тов живине и стоке, стижу на трпезу у наоко лепим и здравим плодовима и свежем месу.

У развијеним земљама већ годинама се промовишу, производе и продају (по неколико пута вишим ценама од конвенционално произведених) воће, поврће, јаја, месо и њихови продукти који нису третиран хемијским средствима. Осим „здрог размишљања“ и информација о нездравим садржајима које уносимо у организам, тамо је

потребно имати и много више новца за набавку.

Трећа деценија производње

Пионир у органској производњи поврћа у Војводини, вероватно и у Србији, јесте породица Возар из Кисача код Новог Сада, која је, по речима најстаријег од њих, Андрије Возара, пре 21 годину почела да узгаја здраво поврће.

Словаци су традиционално вредни и добри повртари. Чак и кад раде у предузећима, земља их у слободним сатима неодољиво привлачи.

– Радио сам – прича Андрија – у трговинама Узора, Стотекса, Базара, био и пословођа, и да бих се одморио од трговине и психичке напетости, експериментисао сам у нашој башти – садио једну, другу, трећу и тако редом разне културе; то ми је био и одмор од свега, али сам тако стицао знања о биљкама. Једног дана смо жена и ја одлучили да оставимо своја радна места, и

кренемо само у повртарство, које је мени било хоби. Две године смо радили конвенционално, све док нас проф. др Бранка Лазиф није „узела под своје“ и малтене наредила да почнемо органску производњу. Она је у тој области велики ауторитет, и тражила је „плодно тло“ за развој ове врсте захтевног повртарства, којом се код нас нико није бавио. Почели смо с приличним незнањем, уз помоћ професорице, разних семинара, ча-

сописа и искустава других до којих смо стизали. Сада добро познајемо органску производњу али и даље учимо, јер човек никад не зна све. Поготово се често мењају прописи у овој области – говори Андрија, наглашавајући важност њиховог праћења.

За ове две деценије стасали су и синови Мирослав и Влада и укључили се у породични посао. Сада Возари имају 20 хектара сертификованог земљишта за органску про-

изводњу. Од тога је нешто у закупу, али је и то земљиште три године припремано у складу са стандардима и строгим прописима. Свака њива мора имати тампон зоне одређене ширине, да се земљиште не би загадило са суседне њиве која се третира. Овде је важан и договор са комшијама да не третирају своје, уколико ветар дува.

Земљиште са сваке парцеле иде на анализу, као и вода којом ће се заливати. Због тога што су у Кисачу бројне септичке јаме, на њивама су избушени дубоки бунари са здравом водом којом се поји поврће. Беспрекорно чиста вода потребна је и за припрему поврћа које хигијенски упаковано и са знаком „органички производ“ иде на пијаце и у тржне центре.

Четрдесет нових култура

Андрија, који је већ трећу годину пензионер, каже за себе да је координатор у овом породичном послу, који сви воле и стално истражују нешто ново.

– Ми смо први у Србији произвели броколи, чије су руже у почетку ишле као храна зечевима; на нашим њивама расте око 80 врста салата – мислачак из Аустралије, гвоздена салата из Шведске, лоло росе и друге чије би набрајање потрајало; први смо произвели кинески купус, дајкон роткву, а једини смо у Европи произвођачи физалиса. То је биљка пореклом из Колумбије, која у танкој шушкавој опни има округли плод који се једе као изузетно освежавајуће воће – права витаминска бомба – објашњава Андрија.

Возари производе и зелену шпартлу која тек после треће године даје плодове и лака је за узгој, за разлику од беле, која расте под земљом. Њу у земљишту нападају штеточине, за чију елиминацију још нема еколошких инсектицида.

– Међу 40 нових култура чију смо производњу донели у Србију је и беби мрква – округла, слатка, чији сок мајке радо припремају бебама. Људи све више наше про-

изводе узимају и као лек, за јачање имунитета. Осим салата, броколија, дајкон роткве и цвекле, све траженија је хокаидо мускатна бундева наранџастог меса која је, након озрачења, помогла становништву Хирошима да преживи и излечи се. Бели патлиџан (има розикасту кору) Италијани користе уместо меса – има другачије аминокиселине него плави, па нема љутину. Похован, подсећа на телетину – набраја Андрија поврће, дајући за сваку врсту и рецепте за припрему.

По томе син Влада, задужен за маркетинг, набавку и одржавање возног парка, личи на оца. Возари (осим у Универзитету и другим маркетинга) имају своје тезге (са којих се роба најпре прода) на три новосадске пијаце. Продају и на пијаци „Мој салаш“ на платоу испред Спортског и

Андрија Возар

пословног центра Војводина, где се сваког четвртка промовише органска пољопривреда. Људи купују нешто први пут, желе да испробају, а Влада им, уз осмех, даје кулинарске савете.

Радни дан траје, и траје

Пензионер који за три године није стигао до клуба пензионера, заљубљеник у поврће који, како каже, због биолошког сата препушта све више посла синовима, координатор који на радном столу нема компјутер него листе за купце и листе наруџби за раднице на њивама, устаје свако јутро у четири, а на починак креће око поноћи. Сву, преобимну документацију сам ра-

ди, контактира са купцима и добављачима, а задужен је и за нове сорте.

– Веома волим тај посао, желим да испробам оно што производе у Немачкој, Холандији, Швајцарској... И нашим грађанима треба да буде доступно све добро, органички произведено, чиме се храни Европа. Никада нисмо имали примедбе од купаца, а верујем и да нећемо, пошто у овој области не сме да буде импровизације. Због тога смо и затворили круг – од семена (мора бити сертификовано), узгоја сопственог расада у нашем пластенику (за неколико дана ће бити посејано 200.000 нових биљака), расађивања по парцелама, окопавања, заливања и третирања органичким препаратима, убирања плодова, њихове припреме за тржиште и транспорта до маркета, или директне про-

даје на пијацама – објашњава овај зачетник органске производње поврћа у нашој земљи.

Захваљујући квалитету и стандардној исправности производа, Возари су у прилици да бирају своје купце. За ову годину њихова производња продата је унапред. Мада су задовољни новосадским тржиштем, због све веће потражње из Београда и других градова, годишње проширују за око два до три хектара површине на којима узгајају органичко поврће.

– Није добро много се залетети, може да се изгуби контрола. А ми желимо да све буде под нашим контролом – каже Андрија, напомињући да, кад узимају парцеле у закуп, воде рачуна шта је на

њима раније узгајано, како су третиране...

Добри послодавци

У органичкој производњи важан је плодород, који је и законски регулисан. Поврће се не може радити у монокултури јер се појављује много више биљних болести и штеточина. После цвекле или неког коренастог поврћа долази салата, после ње купусњаче, и тако се мења.

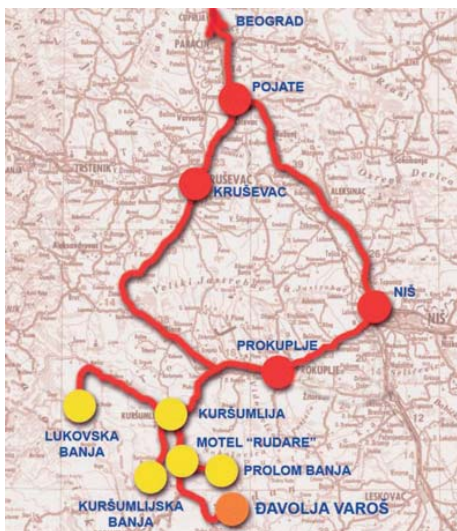
Важно је и окопавање пошто корови без употребе хербицида само бујају. То је велики трошак, као и обавезне годишње анализе поврћа. Али, то се мора, и зато су ови производи скупљи него класично узгајани.

И као што ови вредни किसानци домаћини могу да бирају купце, у могућности су и да запошљавају оне који су склони овом послу.

– У пуној сезони (мај, јуни, јули, август и септембар) имамо по 30 радника, а још њих 50 чека да раде код нас, по сваку цену – каже наш домаћин. – Коректни смо према њима, неким је то једини извор прихода за породицу. Знам како је мени било кад ми нису плаћали на време! Нешто више плаћамо него други – ми ценимо раднике, они цене нас. Све је прилично синхронизовано. Свако зна шта му је задатак. Три године траје обука једног радника да се научи овим пословима. Неки нису одмакли даље од копања, док се они који ово воле као и ми сналазе и у припреми робе за тржиште. Ми смо створили бренд који желимо да развијемо и даље. Стижу нови производи које треба лепо упаковати, то је храна коју људи једу – све мора бити чисто и уредно, јер је и то део органске производње – изричит је Андрија Возар.

И док многи размишљају да се прихвате органске производње (до сада је у Србији регистровано педесетак произвођача), ова вредна породица већ годинама добро живи од свог рада у овој области, позивајући и друге да крену њиховим путем.

Ика Митровић

Ђавоља варош је и српска и светска природна баштина

На око седам стотина метара надморске висине, у срцу Радан планине, у близини села Ђаке, недалеко Пролом бање, вишевековни ерозивни процеси извајали су земљане фигуре каквих готово да нема на свету. Чудо природе, данас познато и у свету – Ђавољу варош чине два дела супротстављена са леве и десне стране литице. Лева страна се назива Ђавоља јаруга, а десна Паклена јаруга. Сваку скупину чини по стотинак камених фигура. Град нечастивог је мистичан јер је процес креирања земљаних фигура непрестан, неке нестају под екстремним временским условима, али зато изнова настају нове. Мештани ове земљане фигуре називају кулама, високе су од два до петнаест метара, а камене капе на врху чине их још необичнијима.

Реч је о геоморфолошком феномену који је у Србији јединствен, а сличних примера има само још у Алпима и у Америци где постоји Башта богова. Као антиподи Башти богова, фигуре у Ђавољој вароши су бројније, веће и постојаније. Локалитет је стављен под заштиту државе још 1959. године, а Уредбом Владе Републике Србије 1995. године проглашен је за природно добро од изузетног значаја и стављен у прву категорију заштите. Крајем прошле године, на основу документације Завода за заштиту природе, Ђавоља варош је предложена за светску природну баштину при UNESCO.

Невиђена чуда и црвена вода

Разнобојне куле сведоче о геолошкој прошлости. Пре више милиона година, овај простор је био средиште снажне вулканске активности. Наука објашњава

ЧУДО ПРИРОДЕ У СРЦУ РАДАН ПЛАНИНЕ

да је у стварању Ђавоље вароши најпре учествовао човек уништавањем шуме, а онда је наступила разорна снага водене ерозије. Земљане скулптуре вајали су и други климатски фактори, односно ветар, сунчеви зраци, промена температуре.

За редак споменик природе који се налази на југу Србије, тридесетак километара од Куршумлије, везана су и два необична извора воде. Зато је друга природна реткост у Ђавољој вароши вода која у њој извире, и која је изузетних својстава и необичног укуса и мириса. Оваких извора у свету има само седам. Ђавоља вода, која се налази у непосредној близини земљаних кула у Ђавољој јарузи, јесте леден и нарочито кисели извор са високом минерализацијом. Са-

држај неких елемената (алуминијума, гвожђа, калијума, бакра, никла, сумпора) изразито је висок у односу на уобичајену воду за пиће, односно повећан је од десет до хиљаду пута. Црвено врело је други извор који се налази низводно, око четири стотине метара од првог, на равном терену – такозваној алувијалној тераси. Због оксидације гвожђа које вода садржи у великим количинама, ова црвена тераса лепезастог облика делује веома атрактивно. Вода са овог врела је мање кисела и са нижом општом минерализацијом од ђавоље воде. Црвена вода је средњовековним рударима Сасима била показатељ да у близини има доста гвожђа па су поред потока још видљива два стара рудника.

Најлепша у сумрак

Од последњих сеоских кућа почиње осветљена пешачка стаза дуга 1.200 метара. Она води кроз бајковит предео, поред напуштених саских рудника и врела из којих избија црвена вода, до окамењене вароши. За посетиоце су подигнута два видиковца, а преко углавном сувог корита постављен је интересантан мост. Бавоља варош се мења у зависности од дневног светла и годишњег доба. Другачија је ујутру, на подневном сунцу или по кишном дану, а можда најлепша у сумрак кад залазеће сунце појачава њен колорит.

Помало суров утисак који оставља Бавоља варош допуњује околни природни амбијент који је знатно питомији а чине га, поред рударских јама, и остаци насеља, стара црква и гробље.

Овај локалитет је 2007. године био номинован за избор међу седам светских чуда природе и нашао се у групи од седамдесет седам чуда, али не и у избору од двадесет осам кандидата који су ушли у даље такмичење. Али, у јануару 2009. године Бавоља варош је, у категорији пећина, формација, стена и долина, ушла у најужи избор од двадесет једног кандидата.

Окамењени сватови

И ветар необично хучи у Бавољој вароши. Звук који настаје дувањем ветра, тајанственост необичних стена, мистичност амбијенталне целине, прича је чији је аутор природа. Људи су од давнина избегавали сабласне стубове, па како нису могли да објасне њихов настанак, испредали су легенде. Једна од њих говори да су некада давно овде живели скромни, мирни и религиозни људи. То није било по вољи нечастивог, па им је он спремио „ђавољу воду“ да забораве на родбинске односе. Баво је напојио мештане и они омамљени реше да венчају брата и сестру. Даљу ђавољу работу је покушала да спречи добра вила која, према легенди, и дан-данас чува и штити овај крај. Вила није успела да уразуми сватове, и они су кренули са младенцима пут цркве на венчање. Она се зато молила богу да на неки начин обустави родоскврнуће. Свевршњи је услишио њену молбу, спојио небо и земљу, дунуо јак, хладан ветар и окаменио сватове са младенцима.

Друга прича говори о две колоне сватова који су пошли по исту девојку у исту цркву, па их је иста сила окаменила. Занимљиво је да се када се гледа са брда

виде две камене колоне које се срећу. Мештани тврде да се сабласне колоне крећу, што је делимично тачно. Кад с временом са неке окамењене пирамиде спадне тешка андезитна плоча, киша и ветар спирају пирамиду без капе, а на месту где је капа пала ствара се нова фигура. Наравно, тај временски процес далеко надмашује људски век.

По једној од легенди, варош су направиле ђаволи од разрушених цркви. Чињеница је да се у непосредној близини вароши налазе темељи цркве којој мештани не знају порекло, па је ту вероватно и корен овог предања, слично многим које још живе у овом крају иако мрачне силе већ одавно не плаше људе.

Још једна од занимљивости на локалитету Бавоље вароши је црква Свете Петке из 13. века. Око црквице се налази на хиљаде смотуљака платна. Према веровању, парчетом платна умоченим у лековиту воду треба више пута додирнути рану или оболело место, а везивањем ове тканине на неко од предвиђених места у цркви болест ће остати завезана у богомољи.

технологије производе разне светлосне ефекте. Осим у самој Бавољој вароши, рефлектори се налазе и у њеној околини. У наредном периоду ово место ће бити и озвучено. Планира се, наиме, постављање и звучних ефеката између земљаних кула. Циљ звучних и светлосних ефеката је да се туристима што боље дочара легенда о окамењеним сватовима.

Јелена Оцић

ГЛОБАЛНЕ КЛИМАТСКЕ ПРОМЕНЕ И ЊИХОВ
УТИЦАЈ НА ЗДРАВЉЕ ЛЉУДИ

Криво је време

Метеоропатија – болест савременог човека или само медицинско признавање симптома старих колико и човечанство

Иако је то одавно познато, најновија научна истраживања потврђују да време снажно делује на наш организам у целини. Спољашњи атмосферски услови повећавају осетљивост организма и подстичу га на психофизиолошке реакције. Типични показатељи осетљивости на време су: главобоља, мигрена, несаница, поремећаји спавања, мучнина, умор и општа слабост. Када се време мења, уморни смо а не можемо да спавамо, кад пада киша лоше смо расположени и боли нас глава, а кад дува ветар раздражљиви смо и нервозни. Истраживања показују да је све више оних који су мање или више осетљиви на деловање климатских услова који их окружују, дакле метеоропата. Иако су међу најугроженијима особе средњих година, посебно жене, промене времена погађају све категорије људи, од мале деце до старијих особа. Метеоропате су особе које су нарочито осетљиве на временске прилике.

Нагле промене времена код метеоропата појачавају главобољу, доводе до

појаве вртоглавице и омаглице (боје се губе, особа осећа да лелуја, све је као у измаглици). Увек када се време мења у атмосфери се стварају електромагнетски импулси који без изузетка утичу на наш организам. Разлози за појаву све већег броја метеоропата приписују се и савременом начину живота. Свему томе треба додати и нетипичне метеоролошке услове, који су последица глобалних климатских промена новијег датума.

Најосетљивији хронични болесници

Типични показатељи осетљивости на време, посебно на промене температуре, притиска и влажности ваздуха, као што су општа слабост, нагле промене расположења, раздражљивост, нервоза, депресивни осећаји, отежана концентрација и ментално функционисање, поремећаји у раду срца и крвотока, болови у костима и зглобовима – фантомски су, дакле објективно неутемељени болови, као и болови у зараслим ранама, ожилцима и зараслим ломовима костију. Последице утицаја времена посебно осећају особе које болују од неких хроничних болести, на пример болести срца и крвотока, дисајних органа, астме, реуме и артритиса. Симптоми тих болести се због утицаја времена, а посебно наглих промена и екстремних климатских усло-

ва, нагло погоршавају. Екстремне температуре, висока влажност, повишен атмосферски притисак, јак ветар, киша и грмљавина утичу и на здравље старих особа. Загађеност ваздуха и стање хроничног стреса додатно доприносе метеоропатији код људи у позним годинама, а посебно су опасне нагле и велике промене времена. Лекари по потреби прописују узимање седатива на биљној бази, или повећање дозе лекова против повишеног притиска или антиреуматика.

Појава метеоропатије је веома честа у поодмаклим годинама, а посебно је карактеристична костобоља пред промену времена. Стари људи веома тешко подносе високе температуре ваздуха, за-

то лекари наглашавају да се треба што лакше одевати и уносити већу количину течности. Манифестације метеоропатије се, ипак, највише везују за постојеће хронично обољење. Највећем ризику изложене су особе с цереброваскуларним болестима јер је ширење и скупљање крвних судова последица промене ваздушног притиска и температуре ваздуха, а кад се ове промене нагло догађају, повећава се и опасност од можданог удара. Посебно опрезни треба да буду срчани и плућни болесници, особе које имају проблема са пробавним трактом, психички болесници, оболели од реуматских болести, као и они који пате од алергија.

Време утиче и на психу

О утицају промене времена на психичка стања за наш лист говори др Ивана Тимотијевић, неуропсихијатар, професор Медицинског факултета у Београду.

– Постоје такозване сезонске депресије које се јављају у зимским периодима, у време када нема сунчаних дана, од децембра до марта. Оне су врло учестале у скандинавским земљама. У основи ових депресија постоји поремећај мелатонина, хормона који је стимулисан сунчевом светлошћу. Овај хормон регулише и спавање. Осећај туге, несаница, снижено расположење, утисак беспомоћности, губитак апетита и осећај исцрпљености карактеристична су клиничка слика. Када почну дуги, сунчани дани овакво стање се поправља. Постоји терапија светлошћу која се примењује и код нас. Сијалице исијавају белу светлост и имају

пет до седам хиљада лукса. Овај вид терапије помаже и код других облика депресије а препоручује се и особама које дуго и напорно раде – каже професорка Ивана Тимотијевић.

Биполарни афективни поремећај је такође у уској вези са временским приликама, а дневне промене времена код сваке особе, мање или више, утичу на вегетативни нервни систем.

Опасни ветрови

Први радови описивали су метеоропатски обојене ветрове, чије дување изазива нагло повећање броја пријема у болницу или позива хитне помоћи. Тако у Израелу ветар шарав, дувајући преко пустињског песка, доноси тешке мигрене и скокове крвног притиска. Фен, топао ветар са Алпа, који дува преко снега, узрокује промене у психичкој сфери и изазива епидемије самоубистава у северној Италији. У Америци ветар звани света Ана ствара осећај мизерије и мигрене. Медитерански ветар широко, дувајући преко врхова морских таласа, изазива иритабилност и агресију, те је у старој Дубровачкој републици криминалац блаже кажњаван уколико је кривично дело починио када је дувао овај ветар.

– Биполарни поремећај подразумева смену маничних и депресивних епизода. Манична, односно плус фаза, најчешће наступа у рано пролеће, у фебруару, а више је разлога који утичу на њену дужину, док депресивни период наступа крајем августа, у септембру и почетком октобра. Код неких особа се јавља сваке године, што говори да је биолошка условљеност повезана са временским приликама. Када је реч о дневним променама времена, ради се, заправо, о реакцијама на циклоне и антициклоне. Људи су пред промену времена раздражљиви,

напети и не могу да спавају јер вегетативни нервни систем нема времена да се прилагоди новонасталим временским приликама. Метеоролози могу да евидентирају кретање промена у ваздуху, зато се увек уз временску прогнозу наводи и које се метеоропатске реакције могу очекивати – објашњава неуропсихијатар Ивана Тимотијевић.

В. Анастасијевић – Ј. Оцић

ТУРСКА

Забрана вештачке оплодње

Према новом закону у Турској, вештачка оплодња се сматра кривичним делом и повлачи казну од три године затвора. Закон, који је на снази од 15. марта, објавило је Министарство здравља и он се највероватније темељи на члану Кривичног закона земље који забрањује турским држављанима да скривају очинство. Вештачка оплодња је од раније неlegalна у Турској, али жене нису биле потпуно лишене предности савремене медицине у настојању да постану мајке, јер су могле да користе могућност вантелесне оплодње у иностранству. Турски лекари и правници кажу да још покушавају да установе како ће влада примењивати нови закон. Тим поводом један турски гинеколог је, доста смело с обзиром на овакве законе, изјавио да исламистичка влада не разуме потребу прилагођавања закона понуди савремене медицине. **Ј. О.**

САД

Веза дијабетеса и крвног притиска

Резултати дугогодишњег истраживања у Америци показали су да су шећерна болест и повишен крвни притисак повезани. Испитивана је, наиме, удруженост крвног притиска и прогресије крвног притиска са каснијим развојем дијабетеса типа два. Закључено је да су крвни притисак и прогресија крвног притиска били чврсти и независни претказивачи овог типа дијабетеса код здравих средовечних жена, без обзира на гојазност или метабилички синдром. Услед ризика од утицаја шећерне болести на убрзање процеса артеросклерозе важно је њено што раније откривање ради превенције и лечења. Одговарајућим начином живота, дисциплином и применом лекова може да се смањи или одложи напредовање дијабетеса и самим тим артеросклерозе крвних судова.

Зато треба стално мислити на важне факторе ризика за добијање шећерне болести, јер то може да помогне у раном откривању дијабетеса типа два. Године живота, тежина, обим струка, физичка активност, начин исхране, узимање лекова за снижење крвног притиска и породична историја су фактори који носе одређен ризик и о којима треба повести рачуна.

Иначе, сматра се да око 195 милиона људи у свету болује од шећерне болести и да ће овај број порастати на 330, а можда и на 500 милиона до 2030. године. **Ј. О.**

Јела од тестенине

Alla carbonara

(за 4 особе)

Време припреме: 20 минута

Састојци: 50 г киселе павлаке, 400 г шпагета, 100 г панчете, 100 г пармезана, чен белог лука, две кашика маслиновог уља, мало рузмарина, соли и бибера по укусу.

Припрема: Исецкајте сланину на танке траке. Ситно исецкајте бели лук или га изгњечите. У одговарајућу посуду сипајте уље, а када се оно загреје, додајте сланину и пржите док не постане реш. Пустите да се сланина мало прохлади, па додајте бели лук, бибер и со или вегету. Додајте још и рузмарин, пармезан и павлаку. Водите рачуна да бели лук и сир не треба стављати у превише загрејану посуду. Тако добијају горак укус што би свакако нарушило арому соса. Додате састојке полако измењајте.

Припрема шпагета: У већу посуду сипајте воду, со и уље. За бољи укус тестенине ставите соли до сланоће морске воде. У кључалу воду ставите тестенину, а када буде готова, процедите је и прелијте припремљеним сосом.

Напомена: Време кувања тестенине је обично назначено на амбалажи, али ако нисте сигурни, нећете погрешити уколико је раније склоните са ватре, поклопите и пустите да полако омекша. Не дозволите да се тестенина прекува, свакако је боље за варење уколико је тврђа.

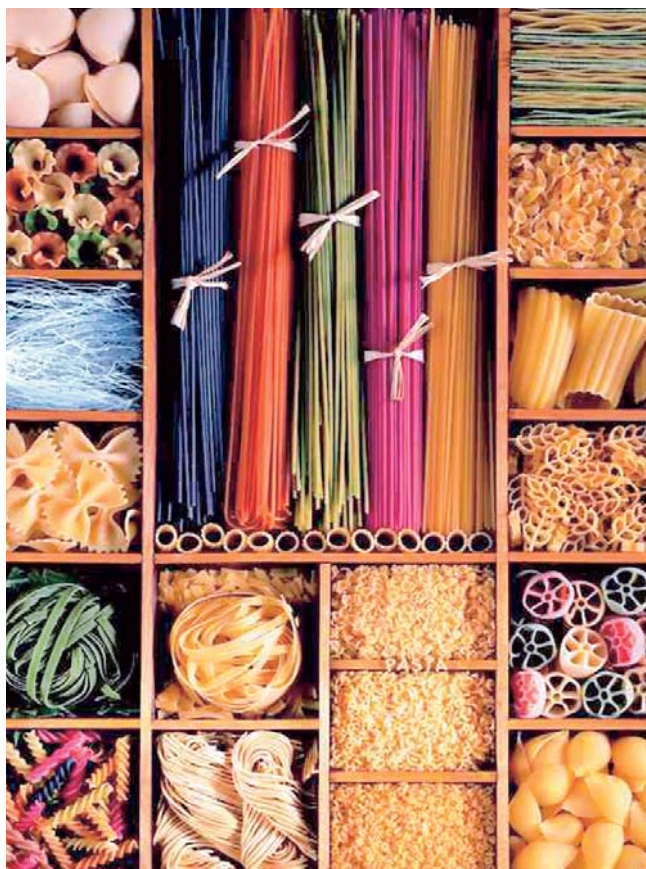
Интегрална тестенина са сосом од спанаћа

(за 4 особе)

Време припреме: 25 минута

Састојци: четири кашичице маслиновог уља, четири кашичице ражаног брашна (може и обично), 600 г обареног спанаћа, мало ланених семенки, мало сусама, 50 г ољуштених несланих и непечених пистаћа, око пола литра млека са најмањим процентом масноће, четири танке кришке тврдог фета сира, мало калијумове соли, 400 г интегралне тестенине.

Припрема: На маслиновом уљу пропржити ражано брашно, додати ланено семе, сусам и пистаће, и све непрекидно

мешати. У то убацити обарен и оцеђен, ситно исецкан спанаћ, пропржити и залити млеком. Уз стално мешање кувати умак док се не згусне. Посолити по укусу. У међувремену, у благо засољеној води скувати интегралну тестенину, оцедити је и помешати са сосом. Одозго по жељи нацепкати кришке фете.

Напомена: Стручњаци кажу да би спанаћ као лако пробављива намирница, ниске енергетске вредности, бар једном недељно требало да се нађе на трпези. Међутим, мора се припремати на одређен начин, а у неким случајевима се мора ограничити или избегавати његово конзумирање. Спанаћ мора да се припрема непосредно пре јела. Ако је термички обрађен, не сме да се дуже чува – чак ни у фрижидеру, нити да се подгрева за други оброк.

Салата од тестенине и туњевине

(за 4 особе)

Време припреме: 30 минута

Састојци: 1/2 кг тестенине (на пример, Fusilli tricolore), конзерва туњевине (крупне), шест киселих краставчића, 150 г кукуруза шећерца, чаша киселе павлаке,

150 г мајонеза, мало першуновог листа и оригана, со, бибер.

Припрема: Тестенину скувати по упутству, оцедити и оставити да се добро охлади. Краставчиће ситно исецкати, додати скуван и оцеђен кукуруз, исецкан першунов лист, мало оригана, туњевину (оцеђену од уља и мало уситњену), со и бибер. Додати мајонез и павлаку, добро промешати и прелити преко тестенине. Измешати и сипати у чинију за сервирање. Украсити по жељи.

Напомена: Најбоља је тестенина када је скувана „ал денте“, како би Италијани рекли. То значи да је резанац скуван, али још жилав под зубима. Заблуда је да ће вас болети стомак ако добро не скувате пасту. Истина је управо обрнута, слабије кувана тестенина се лакше вари.

Палачинке „три срца“

(за 4 особе)

Време припреме: један сат

Састојци: Основна смеша – два-три комада јаја, прстохват соли и шећера, 2,5 дл хладног млека (или киселе воде), брашна зависно од жељене количине, млаке воде до одређене густине, по жељи мало рума или ликера.

За црвене палачинке: црвена боја за колаче и екстракт јагоде, а за фил мармелада од јагоде.

За браон палачинке: велика кашика какаа, а за фил нутела или еуро крем.

Припрема: Основну масу, коју треба оставити мало гушћу, поделити на три дела. Једну само разредити топлим водом до одређене густине (домаћице знају колико треба да буде густа маса за палачинке). У други део додати кашику какаа, добро промешати да се разбију грудвице и долити топле воде, а у трећу масу сипати мало екстракта јагоде и додати црвене течне боје за колаче и кремове до жељене боје. Када постигнете жељену боју и густину масе, испећи палачинке. Ако имате тигање или модлице за печење у облику срца, одлично, ако не, ни уобичајеном облику не фали ништа.

Напомена: Неко ни у смесу за слатке палачинке не додаје шећер. Може и тако за оне који воле мање слатко.

Припремила: Н. Ј.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Носталгија за оним временом

Изменили се они који владају, измениле се речи које нам говоре, а појмови добили нова значења, тако да данашњи функционери не би ни пристајали уз некадашњи народни астал, на коме већ одавно нема ни јагњића ни прасића

Можда никад ниси чула, чедо моје, али у нашој, некад много већој земљи, постојале су јагњеће бригаде. Није то било ништа званично, нити је писало у закону о њиховом формирању, али постојале су, и народ их је од милоште тако звао. У то време, у читанкама основаца писало је да смо ми једна богата земља, у којој збратимљено живи пет народа, а у грбу је било пет буктиња. О времену кад су се те буктиње и стварно запалиле нећемо диванити, јер се тога и ти сећаш, не поновило се.

Пошто смо тада били богата земља, имали смо и много фабрика. Многе су се градиле у завичају „тог и тог друга“, без обзира на то што у близини није било сировина које би се у њима прерађивале. Тако су, ако не бронзане фигуре и попрсја, виђенији другови за живота остављали споменике својој величини и заслугама. Приређивали су се митинзи и свечаности употпуњени ватреним патриотским говорима, након чега је почињало народно весеље. А другови су са својом свитом седели за посебним асталима, на којима су били печени јагањци. Сећам се, љуби те баба, да је било и прасића, али је народ, канда, и ономад знао да у прасетини има холестерола, па је ондак свити тих важних другова и наденуо име по јагањцима.

Али, нешто сам размишљала, љуби те баба, да то можда и није због те масноће (мада су сви изгледали малко подгојени), него због њихове питомости. Знаш да се у нашем народу каже „питом као јагње“. Могли смо им прићи, продиванити с њима, и чинило се баш и да им је драго што могу да нас приупитају за неке људе из завичаја, којих су се још сећали.

Знао је народ да су, кад су долазили баш неки нарочито важни другови (другарица – мислим важних – готово да и није било) предузимане одређене мере: локалне пијанце или оне који би могли узвикнути какву сумњиву паролу власти су стављале у притвор док све не прође; милицајци у цивилу били су помешани с народом, за сваки случај, за који не знам да ли се десило. Ако и јесте, о томе обичан свет није ни обавештаван...

Углавном, они су били наши, и ми смо били њихови. Нама је било добро, а њима још боље.

Е, то је све било ономад, љуби те баба. Данас нас старе, а како видим и млађе који у том времену нису живели, али су им њихови старији сигурно причали, вата носталгија за тим временом. Није мени због мене, ја се свега тога добро сећам,

али ми је због младих нараштаја, а поготово ових данашњих „другова“, мада се они сада не зову тако.

Њима ускоро неће давати ни кафу у Скупштини да попију из репрезентације, осим кад имају стране госте; стављају у правила који ће и где моћи да се возе службеним колима; траже им да пријаве куће и уз куће, захтевају од њих да се одрекну многобројних функција (као да има неко способнији да их замени!) због сукоба интереса...

Читам у новинама, дете моје, како неки мисле да ови савремени „скупљачи“ функција не раде то због пара које уз њих иду, него да ките своје биографије разним титулама, како би показали да се за све питају, и да све држе под контролом.

Није, чедо моје, они то све раде у интересу државе. Па зар је њима лако да, кад дођу негде да држе говоре, до бине и на бини буду окружени јаким обезбеђењем, од кога не могу ни да ступе у везу са својим народом, а камоли да, као ономад, приђу столу са јагњетином!

Мада, и они су некако другачији, витки, у скупим оделима и сјајним ципелама, са модерним фризурама и великим сатовима на својим негованим рукама. Не би, да ти право кажем, ни пристајали уз тај народни астал, на коме већ одавно нема ни јагњића ни прасића.

Изменили се они који владају, измениле се речи које нам говоре, а појмови добили нова значења. Тако ових дана председник каже да је патриотизам да непристојно богати уложе део свог новца у градњу мостова и других општенародних доbara, а један успешни бизнисмен за патриотизам проглашава то што својим радницима редовно даје плате.

У Америци су два богаташа, не спомињући патриотизам где му место није, позвала своје колеге милијардере да друштву врате део онога што им је омогућило да стекну – да за живота или после смрти завештају у добротворне сврхе бар половину свог богатства, подсећајући их на Карнегијеве речи: „Човек који умре богат, умре осрамоћен“.

Унука Ика

ЕКОНОМСКА КРИЗА УСЛОВИЛА ПРОМЕНЕ И У ФРАНЦУСКОЈ

Саркозију помогли Грчка и – фудбал

Динамични француски председник Никола Саркози, који „троши“ трећу годину свог првог петогодишњег мандата, одважио се на политички смео потез: обелоданио је пензијску реформу (која се односи само на јавни сектор) и суграђанима у државним службама поручио да ће морати да раде дуже и да за своје пензијске фондове издвајају више.

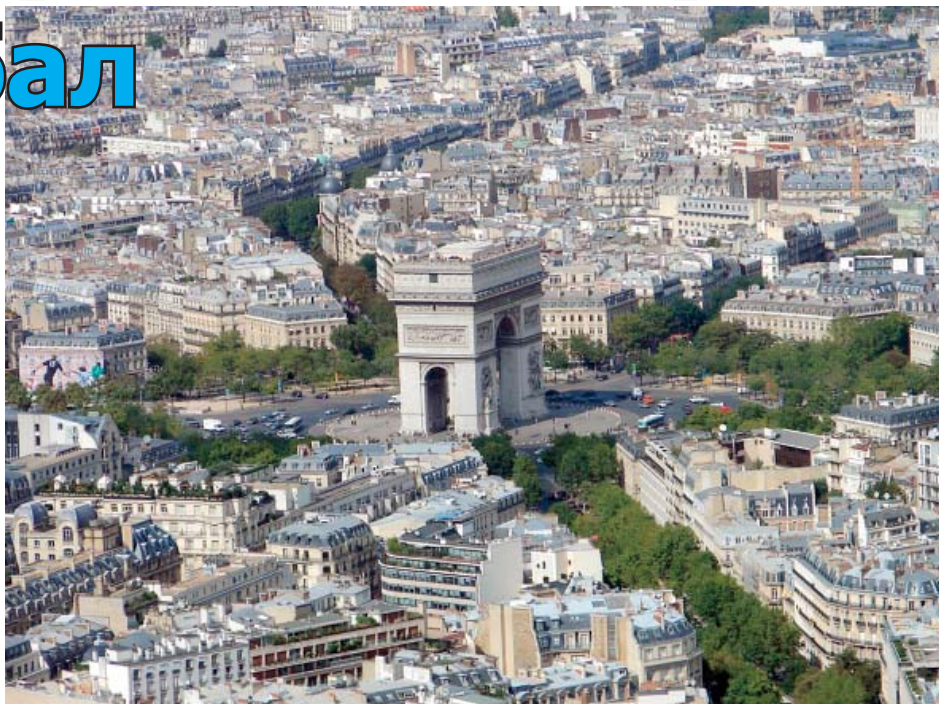
Ово је, у форми конкретног предлога, објављено 20. јуна, мада су контуре реформе биле предочене још раније, и у марту и мају на улице у знак протеста извеле више стотина хиљада чланова моћних синдиката који су негодовали због одузимања стеченог „социјалног права“.

Али, Саркози је као вешт политичар проценио да је економска криза која дрма целу Европу добар контекст да суграђанима предочи да је стезање каиша неизбежно и да ће, ако се нечега не одрекне данас, сутра на то бити принуђени у много већој мери. Уз то, стално им предочава пример Грчке, чланице Европске уније која је због трошења преко сваке мере дошла на ивицу државног банкрота, па ће следећих година, а можда и деценија, морати болно да се навикава на пружање према губеру.

За „продају“ непопуларне мере он је смишљено одабрао баш јун, знајући да ће нација бити заокупљена најважнијом споредном ствари на свету, светским шампионатом у фудбалу у Јужној Африци. Према сигурно није рачунао да ће се национална репрезентација баш у толикој мери тамо обрукати, а размажене фудбалске звезде међусобно посвађати, што је неизбежно била главна тема националне расправе, тренутно преча од свега другог.

Због свега овога могло би да се помисли да француска пензијска реформа доноси неке радикалне мере, али није тако. Главне одредбе су да ће запослени у јавном сектору убудуће у пуну пензију моћи са 62 године живота, уместо са 60, као досад. Примера ради, Грци, који су такође доскора живели у „пензионерском рају“, границу су са 61 године померили на 63.

Французима, наравно, није ни на памет пало да погледају у први комшилук,

уместо на географски даљи крајњи југ Балкана. Немачка, која је богатија од њих, недавно је доба за одлазак у пензију са 65 померила на 67 година.

Француска је такође, због буџетског дефицита, била приморана да редуцира опсег свог „социјализма“. Страшан пример Грчке, али и Португалије и Шпаније, па и суседа преко Ламанша, Британије, и њу је подсетио да се не придржава преузете обавезе из споразума којим је установљена заједничка европска монета, евро: да јој фискални дефицит не буде већи од три одсто бруто националног производа, односно свега што се за годину дана у земљи произведе или кроз услуге размени.

У Француској је он већ осам одсто. Не додуше 12 као у Британији или, не дај боже, преко 13 у Грчкој, али је трошење незарађеног ипак било веома високо. Зато је план да се до 2013. земља врати у прописани калуп од три одсто.

Друга принуда је такође општег карактера – демографска. Француска је међу земљама где је очекивани животни век међу најдужима на свету: национални просек је 81 година, мушкарци статистички доживе 78, а жене чак шест година више.

Многи се питају зашто француски председник није искористио ситуацију па границу за пензионисање померио још малко више, бар на 63 или 64 године, и тиме још брже попунио огромну

рупу у националном пензијском фонду за коју се предвиђа да би, да није било реформе, до 2018. достигла 42 милијарде евра.

Али Саркози је највероватније био свестан да је сваки помак преко психолошке границе од 60 година велики успех. То је иначе тековина социјалистичког председника Франсоа Митерана, који је 1982. земљаке „частио“ снижавајући доба за пензионисање са разумних 65 година на изузетно великодушних 60.

Повећан је, међутим, и број година током којих мора да се уплаћује у пензијски фонд да би се стекла пуна пензија – са 40,5 на 42, па је због тога реформа за нијансу оштрија него што се у први мах чини. Питање је колики ће бити практични значај тога, с обзиром на то да је досад било мало оних који су до 60 година успевали да намакну и 40,5 година стажа.

Уосталом, једно истраживање које је недавно спровео француски институт „Тера нова“ показало је да први пут у Француској пензионери боље живе од запослених. Уз то, Француска остаје држава у којој је остварена пожељна равнотежа између рада и уживања: радна недеља је 35 сати, а позната је и по (пре)дугим годишњим одморима, што је у време глобализације и заоштрене економске конкуренције луксуз који мало која нација може себи да приушти.

Милан Бекин

Лечење без граница

„Жуч сам оперисала у Чешкој, а мој муж је тамо уградио вештачки кук. Потом сам у Словачкој добила ново колено, а тамо ћемо ускоро обоје оперисати катаракту...”

Тако би убудуће могао да изгледа разговор између немачких, француских, британских или неких других пензионера Европске уније. Јер, у Унији је и коначно недавно постигнут, може се без претеривања рећи, историјски договор који је политички прокламован и постављен као обавеза још 2004. године, али је све досад чекао на реализацију. Укратко, између земаља чланица договорено је да се житељи Уније могу сасвим слободно лечити и подвргавати операцијама и медицинским интервенцијама у другим земљама, али не само у хитним случајевима као досад, него и у свим осталим, дакле уз планирање и заказивање. Утврђен је и начин како ће се те услуге плаћати између различитих фондова осигурања.

Натезања око успостављања јединственог тржишта здравствених услуга у ЕУ трајала би вероватно још дуго да Европски суд правде није својим пресудама принудио министре здравља да ту ствар коначно поставе на дневни ред и реше је. Припремљена је нова смерница према којој ће пацијенти убудуће моћи да се прегледају и добију све здравствене услуге у некој другој земљи Европске уније и да захтевају од свог осигурања да им то плати. Осигурање може, пак, ако су цене те исте услуге (прегледа, операције...) ниже у матичној земљи, да им исплати трошкове само до тог нижег

зноса. Тим принципом увешће се ред у хаос који сада у великој мери влада у случају да се лечење предузме у другој земљи Уније.

Дакле, не ради се о ургентној услузи која и сада може да се добије без проблема у свакој земљи чланици у којој се житељ неке друге државе затекне на путовању, одмору, посети пријатељима и рођацима, уз помоћ тзв. јединствене европске карте здравствених осигурањика. То, иначе, већ доста дуго и добро функционише, јер је технички и административно одлично решено.

Нова смерница се тиче унапред договорене операције, односно здравствене услуге, у ствари, слободе у избору даваоца услуге и у другим земљама ЕУ. Пацијент ће, ипак, са упутом од лекара, за такву интервенцију или операцију морати да затражи и прелиминарну сагласност свог осигурања.

За ове нове опције највише би могли бити заинтересовани пацијенти који желе да се лече или оперишу у некој другој земљи ЕУ зато што у својој морају дуго да чекају на интервенцију. У Чешкој се, на пример, за уграђивање вештачког кука чека три до шест месеци, у другим земљама чак и дуже од тога. Значи, пацијенти ће, наравно, ићи тамо где се на услуге не чека или се чека минимално, а то су углавном богатије, односно развијеније западне земље у ЕУ. То исто важи и за неке високоспецијализоване услуге врхунске медицине. За све остало биће, како се очекује, много више оних из богатих земаља који ће се лечити у мање развијеним, јер су тамо здравствене услуге, и онда када је квалитет исти, јефтиније.

Нова правила имаће и неколико кочница које треба да онемогуће да се на овај начин здравствени фондови неких земаља неконтролисано руинирају. О слању пацијента одлучује лекар, а осигурање може то да одбије

Очекује се да ће се пацијенти кретати у оба правца, мада ће, ипак, вероватно бити више пацијената из богатијих земаља који ће се лечити у мање развијеним, где су и здравствене услуге јефтиније

ако се ради о дужем боравку у болници и узимању јако скувих лекова.

Но, за стране пацијенте логично су заинтересоване и саме здравствене установе, посебно у сиромашнијим земљама, јер су у њима цене услуга за домаће пацијенте лимитиране и због тога ниже него у развијеним земљама Уније. Та разлика у цени подстиче интерес ових установа да евентуално страним пацијентима понуде приоритет у давању услуга или услугу квалитетнију од домаћег стандарда. И, ето онда навале коју смо хипотетички помињали на почетку овог чланка. Поготово што лечење у источно-европским земљама – новим чланицама Европске уније није далеко по квалитету од лечења на Западу, али знатно мање кошта.

За то имају интерес здравствени фондови и установе у свим земљама, као и пацијенти, наравно... Либерализација здравствених услуга је, као што смо рекли, управо ослоњена на једнака права у ЕУ, полазећи од Уније као економске и социјалне целине. Фактички, то је само формализовање устаљене праксе да пацијенти сами плаћају, рецимо, стоматолошке услуге, па немачки, аустријски, француски осигурањаци масовно поправљају зубе, праве протезе и мостове у најближим посткомунистичким земљама. Најпопуларнија је у том погледу Мађарска у коју пацијенти долазе организовано на одмор, али и код зубара. И наши људи када дођу на одмор, лече се у Србији, где су стоматолошке услуге још јефтиније него у Мађарској. И смер кретања се помера све даље на исток или југ. Немци долазе да поправљају зубе у Чешкој, а Чеси почињу да посећују зубаре у Бугарској.

Милан Лазаревић

НАСИЉЕ НАД СТАРИМА У СРБИЈИ

Још скривен проблем

Према Породичном закону који уређује односе у породици, деца имају обавезу да брину о остарелим родитељима који не могу да се старају о себи

Међународна заједница је, осим 1. октобра када се углавном празнично обележава Дан старих, најстаријим житељима планете посветила још један дан – 15. јуни, Дан борбе против злостављања старих.

Према истраживањима која су спроведена у нашој републици, чак 32 одсто старих људи сматра да је злостављано, мада се у јавности о томе много мање говори него о насиљу над децом и женама. Тек када се десе нечовечни поступци, са тешким повредама или смртним исходом, покрене се јавно мњење. Желећи да подстакне не само размишљања него и сталну друштвену активност, и да охрабри оне који су злостављани, а ћуте о томе, Слађана Живков, специјалиста социјалне рехабилитације из Дома за старе и пензионере у Апатину, изнела је „Гласу осигураника“ запажања заснована на искуству у раду са старима.

Стид, немоћ и осећај кривице

Дом за старе и пензионере у Апатину је установа која збрињава 180 корисника не само из ове општине, него и из целе Србије. Међу њима, нажалост, има и оних који су били жртве насиља најбли-

жих сродника. Они о томе не желе да говоре јавно. До тих података се долази иза затворених врата.

– Стид, осећај кривице и немоћи разлози су због којих старе особе не пријављују насиље. Они често нису ни сигурни да ће неко поверовати у њихову причу. Професионалци у нашој установи препознају их по траговима физичких повреда (модрицама), страху од непознатих људи, запуштености, тражењу велике пажње и причи о дуговима због којих посебно брину. То су само неки од индикатора – наглашава Слађана Живков.

Према Породичном закону, деца имају обавезу да брину о остарелим родитељима који не могу да се старају о себи. Ако

се брига претвори у насиље, институције система могу да реагују тек када се злостављање и пријави. По речима наше саговорнице, стари често избегавају да то учине, јер су актери најчешће њихова деца или чланови ближе породице – унуци, зетови или снаје, чије поступке чак и оправдавају тиме што су нервозни јер су без посла или без довољно средстава за живот.

И користољубље присутно

Насиље над старима често је повезано с користољубљем. Финансијске злоупотребе најчешће настају тако што стари овласте неког члана породице или најближег пријатеља да подижу њихова лична примања. Нису ретки ни уговори о доживотном издржавању, након чијег потписивања онај који се обавезао да издржава нагло мења понашање у негативном смеру – занемарује или физички злоставља стару особу према којој има обавезу.

– Насиље над старима је у Србији, нажалост, још скривени проблем, на чијем осветљавању мора много да се ради. Треба га пријавити и јавно осудити. Старе особе морају знати да су њихови партнери на том путу центри за социјални рад, домови за старе, домови здравља, полиција и разна удружења која су спремна да им помогну. Није срамота бити жртва. Срамно је бити насилник – каже на крају Слађана Живков.

И. М.

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР БЕОГРАД

Додела награде „Петар Манојловић“

У Геронтолошком центру Београда, у присуству потпредседника Владе Републике Србије др Јована Кркобабића, двадесетак чланова Геронтолошког друштва Србије (ГДС), представника Савеза пензионера Београда, установе домаћина, Републичког завода за социјалну заштиту, породице и кћери Петра Манојловића, Марије Динић, 10. јуна уприличена је додела награде која носи његово име. Награда „Петар Манојловић“ припала је др Светиславу Јовановићу, психологу, професору и некадашњем директору Више школе за социјалне раднике, аутору уводних реферата на последњих пет геронтолошких конгреса и приређивачу књиге „За достојанствену старост“. Добитник награде је осам година био члан Управног одбора ГДС-а, а од 2008. је потпредседник овог друштва. Светислав Јовановић је приликом пријема награде подсетио на добру сарадњу са Петром Манојловићем из најплоднијег периода рада Друштва.

Награда се састоји из Плакете са ликом Петра Манојловића и новчаног износа од 50.000 динара.

Ј. О.

МАЈСТОРСТВО ИЗРАДЕ СЛАТКИХ ЂАКОНИЈА

Наши људи који живе у иностранству током боравка у завичају обавезно наврате да се засладе и присете детињства

Круг двојке некадашњег Београда красиле су посластичарнице са изузетно финим колачима и тортама. Тадашњи Београђани, најчешће припадници средњег staleжа, имали су једну врсту ритуала – да децу и унуке изводе у шетњу и на сладолед или колаче. Те мале „слатке“ куће разликовале су се само према врсти посланица, једне су продавале оријенталне колаче а друге су својим укусом одводиле у Беч, Праг, Будимпешту. Породични посао у једној од најстаријих посластичарница у граду, препознатљивој по житу са шлагом, неизоставном месту предаха на путу од „Зелењака“ ка главној градској штрафти, још опстаје. Чак и у времену када и пекарне и супермаркети продају слатке ђаконије.

Слатки дух Београда

Београђани ову посластичарницу памте и по реду који се протезао од улице према пулту где се сладолед производи на лицу места.

– Посао је основао мој деда Вељко, од кога сам наследио и име и рецептуру због које

још трајемо. Он је најпре држао две најелитније посластичарнице у Чехословачкој, а овде је почео са радом 1954. године. Мој отац Павел га је наследио и, иако је у годинама, свакодневно је овде у поподневној смени. Посао одржавамо сестра и ја. Познају нас генерације породица које су нам привржене и данас. Наши људи који живе у иностранству током боравка у Београду обавезно наврате да се засладе и присете детињства. Кажу да смо нека врста брэнда и волео бих да постоји више разумевања за старе занате – поносан је Вељко Стојановић, трећа генерација власника.

Истрајност је и у овом послу, као и у другим старим занатима, постала главни састојак у рецепту за успех.

– Три раднице које су правиле колаче овде су дочекале одлазак у пензију. Биле су задовољне и оне, и ми, а и муштерије. И међу познатим личностима има оних који

воле наше посланице. Покојни Неша

Лептир је редовно навратио, а његова мајка долази и данас. Поменућу и Жику и Јелену из групе Зана, ту је и глумац Душан Почек, долазе из Народног ансамбла РТС-а... – наводи посластичар, док са столице устаје дама која се управо засладила и обраћа му се уз извињење што прекида разговор:

– Ја сам из Црне Горе, студирала сам у Београду од 1976. до 1981. године, а и данас, кад год допућујем у ваш град, морам да свратим код вас на жито са шлагом.

Као добар домаћин, Вељко захваљује на лепим речима и наставља:

– То значи да сам одржао идентитет. Жао ми је једино што нисмо могли да останемо кафе-псластичарница како је и деда основао посао, јер сам по закону морао да се региструјем као СЗР. Али, производи су и даље истог квалитета. Тај квалитет и значи идентитет. Двадесет година набављамо робу од истих добављача – јасан је Вељко Стојановић.

Бечко-чешки колачи и понека идеја

У посластичарници се деценијама смењују генерације, а и колачи у витрини, али увек са истим укусом, мирисом и једнако привлачни оку.

– Правимо жужу-печиво према дедином рецепту које свакодневно продамо до четр-

наест часова. Препознају нас и по поморанцама са воћним кремом и воћним корпицама, купци воле и питу са швапским сиром, кремците са слатком па - влаком... Својевремено

је један Шпанац тражио да му направим посебну тарту коју је њему спремала његова мајка. Рецепт је рекао према сећању, из

њег је настао колач који још продајемо, а он је навратио редовно да се њиме заслади. Посао је креативан, дозвољава експериментисање, али, у основи, сви наши колачи су из такозване бечко-чешке посластичарнице – каже Вељко.

Испод продајног дела налази се радионица за слатке креације у коју се силази стрмим степеницама. Ту Александра Матић већ осам година прави посланице. Преподневне сате проводи радно, омеђена белим плочицама, уз мирисе печених кора и крема и уз звуке великих машина какве имамо и у нашим кухињама али много мањих димензија.

– Волим овај посао, иако се разликује од кућне варијанте, јер су количине много веће. Оно што се у овој посластичарници годинама преносило, од рецептуре до организације посла, научила сам од госпођа Љиље која је сада у пензији. Овде настају винер коцке, жербо коцке, кестен пире... Важно је како се посао распореди јер треба правити сладолед, пећи коре од тридесет јаја, кувати и домаће сокове од зове и јагода од којих потом настаје наш сладолед... Много је посла, али на познат начин уживам док радим. Овде је велики миксер, плехови су већи од обичних кухињских, а имамо и уникатну машину за млевање ораха. Радимо и суботом, а једина недеља у години која је радна је пред Нову годину, о Материцама. Тада правимо торте, посне и мрсне колаче, јер имамо много поруџбина – дочарава посластичарски занат Александра Матић.

Текст и фото: Ј. Оцић

КРАГУЈЕВАЦ

Мондијал у срцу Шумадије

„Светско“ фудбалско првенство и на Дечјим спортским играма у Крагујевцу

Свечаним дефилеом ученика из 32 основне школе Шумадије, на Тргу код Крста у Крагујевцу, отворене су Дечје спортске игре Крагујевац 2010. Реч је о паралелном „светском“ фудбалском првенству, које се под слоганом „Фудбал је живот... уђи у игру“ одиграва у исто време када и оно право у Јужној Африци – од 11. јуна до 11. јула, само што се ово одржава на стадиону „Чика Дача“ у Крагујевцу.

Ученици основних школа, узраста од петог до осмог разреда, бране боје репрезентација које учествују на правом првенству по истом распореду. Амбасаде земаља учесница проследиле су

химне које се интонирају пре сваке утакмице, а организатор је обезбедио дресове за представнике свих репрезентација.

Дечје спортске игре отворио је градоначелник Крагујевца Верољуб Стевановић, који је, поред осталог, рекао да је та манифестација плод идеје младих и да је због тога локална самоуправа одлучила да подржи овај пројекат, који ће бити уприличен и у време светских првенстава у кошарци и одбојци. Иначе, за децу млађег школског узраста, од првог до четвртог разреда, организовано је такмичење у игрању виртуелног фудбала на конзолама и ДВД игрицама.

На стадиону „Чика Дача“ утакмице се играју од 9 до 12 сати пре подне, док свој такмичарски дух, кроз виртуелне игрице, млађи школарци имају прилику да покажу у вечерњем термину, од 18 до 22 сата.

М. Сантрач

ХОБИ ЈЕДНОГ ПЕНЗИОНЕРА

Од фудбалера до сликара

Пензионер Бане Плазинић, Новобеограђанин, метеоролог и дугогодишњи директор Републичког метеоролошког завода Србије, у слободно време посвећено се бави сликарством. Члан је сликарске секције Радничког универзитета „Буро Салај“ у Београду, где ће крајем идућег месеца приредити и изложбу својих радова. Највећи број слика на поставци биће акварели.

Бане је још у гимназији сликао акварел бојама и највештији је баш у овој најтежој сликарској техници која захтева брз рад и сликање у једном даху. А брзина је Банетова врлина – као омла-

динац и фудбалер Партизана био је крилни репрезентативац екипе младих фудбалера који су освојили прво место на фудбалском турниру у Италији, у Вијаређу.

Сликарски мотиви пензионера Банета, шармантног и веселог козера, углавном су из природе, најчешће из црногорских маслинака, од Бара до Улциња, где са супругом Мацом проводи по неколико месеци годишње, и често комшијама слика мотиве „по жељи“.

М. Гарић

Бане са омиљеним комшиницама

Пчела је као људско биће

Када је изгубила наду да ће се запослити као економиста, Снежана Милошевић из Клења, у долини Пека, одлучила је да се посвети хобију из детињства и тако је постала једина пчеларка у Браничевском округу

У „вршчари“ Снежане Милошевић (36) овог пролећа нашло се око 40 ројева пчела које је сама ухватила. Снежана је једина жена пчелар у Браничевском округу и поседује пчелињак у коме су уредно поређане кошнице са шездесетак производних и двадесетак помоћних друштава. Не дозвољава да је било шта изненади када је у питању

Први рој са петнаест година

Снежана Милошевић каже да је први рој ухватила када је имала петнаестак година.

– Било је у њему око хиљаду пчела, ни сама нисам могла да верујем какву сам срећу имала! Али, некако, и пчеле осете љубав и доброту у човеку који их хвата и спасава од угињућа. Оне су као људска бића, радне, вредне, послушне, али дирне ли ко тамо где не треба, е, онда су опасне – каже Снежана.

организованост, бројност и добро стање пчела, јер је то пресудно за зимовање и успех у наредној години.

– Ни једна пчела ме није до сада убола јер своју љубав преносим на њих – каже Снежана која је пчеларење научила од оца Бранислава.

Временом се специјализовала и за хватање ројева, а ово умеће је учила од дугогодишњег пчелара Лазара Терзића који се, поред својих 85 година, још лако пење на стабла да би ухватио пчелињи рој који је изашао из кошнице.

– Осетим ројеве по звуку, кренем за њима у шуму, а кад их нађем на дрвету, стављам вршчару и наоружам се стрпљењем. Хватање ројева може да потраје и по неколико сати, али се то чекање увек исплати – каже Снежана. – Вршчара је, да кажем и то, плетена кошница од врбовог прућа у облику куле. Подвуче се под откривени рој пчела, који се склупча обично на висини од три до пет метара.

Снежана тврди да роју не прилази са мрежом преко лица јер пчеле не уједају док су мирне и када их нико не дира.

– Тек кад се грана затресе, оне реагују. Треснем нагло грану, покренем матицу која убрзо уђе у вршчару, а за њом и све остале пчеле. Пењем се одмах на мердевине, поклопим вршчару марамом, убацитим је и затворим у нову кошницу да их не би напала „туђица-пчела“. Ако се деси да се појаве две матице, онда једна другу уништи јер не могу обе заједно у једном роју. Други метод хватања ројева је помоћу „аустријске кесе“ са обручем који се ставља одозго на рој – објашњава Снежана.

Ова млада жена планира да наредне године повећа свој пчелињак на 120 кошница од којих, како каже, може сасвим лепо да се живи.

Љ. Настасијевић

СМЕДЕРЕВО

Тежак положај старијих

Пензионери МЗ „Доњи град“ недавно су одржали Изборну скупштину на којој су усвојили Извештај о раду и изабрали ново руководство.

Подносећи извештај о раду, Божидар Живковић је истакао да организација тренутно има 373 члана, али да број чланова опада, што се доводи у тесну везу са све лошијим материјалним и социјалним положајем пензионера. На Скупштини је изабран Месни одбор од 11 чланова, а за председника је поново изабран Живорад Ивановић.

Да би се иоле ублажило стање, Месни одбор ове организације се у протеклој години ангажовао на снабдевању огревом и најва-

жнијим животним намирницама по нижим ценама и повољнијим условима плаћања. У оквиру акције „Помоћ старима“ посећено је осамдесетак здравствено и материјално најугроженијих чланова и том приликом су им уручени скромни поклони као знак пажње и солидарности.

Настављена је вишегодишња сарадња и дружење са пензионерима Нових Бановаца, Великог Градишта, Свилајнца, Костолца, Делиблата, Ковина и других места. Посебно је истакнута добра сарадња и са Саветом МЗ, Црвеним крстом, Активом жена и другим месним организацијама у оквиру Градског удружења пензионера.

Р. В.

ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА У ДЕБРЦУ НАЈБОЉА У ОПШТИНИ ВЛАДИМИРЦИ

Зборно место у Клубу

Више нема никакве сумње да сви путеви у Дебрцу воде у лепо уређени Клуб пензионера, где се свакодневно окупљају, друже и забављају најстарији жители овог места, Власанице, Новог Села, Месараца, Сувог Села... Под кровом овог најомиљенијег свратишта пензионера је и шаховски клуб, који је првак општинске лиге.

Агилни председник Основне организације пензионера у овој посавотамнавској варошици, Душан Жијић, подсећа да су за успешан рад добили многе похвале са свих страна и додаје да се руководство посебно стара о здрављу својих чланова и о породицама преминулих пензионера. Каже да у Клубу славе све празнике, а дугачка је и листа излета и обилазака историјских места, културних и привредних манифестација.

– Могу са поносом да кажем да смо ових дана успешно завршили реконструкцију Клуба пензионера – „рапортира“ Жијић. – Реч је, заправо, о старом двособном стану који нам је општина Владимирци дала на трајно коришћење, а ми смо га вредним рукама, добровољним радом и одрицањем претворили у пријатан кутак. Дакле, од старог смо створили ново захваљујући, пре свега, несебичној помоћи локалне самоуправе која нам је за реконструкцију осигурала грађевински материјал, зидне и подне плочице у укупној вредности 42.000 динара. Нису изостали ни новчани прилози чланова. Тако је, рецимо, Обрад Ри-

сојевић издвојио 5.000, а Јока Ђорђевић 4.000 динара. Није мало ни оних који су неколико дана радили „од јутра до сутра“.

У владирачкој општинској организацији пензионера са нескривеним задовољством истичу да је њихова „филијала“ у Дебрцу по много чему најбоља у овом делу Србије.

– Организација пензионера у Дебрцу најбољи је пример како се тимским радом постижу запажени резултати и скреће пажњу на себе – били су једнодушни у „централи“ у Влади-

мирцима. Треба рећи и то да је реконструисани клуб и раније био једино место у Посавотамнави где су се редовно организовале разне светковине: прославе Нове године и православне Нове године, Осмог марта, рођендани чланова ...

Иначе, припаднице лепшег пола на свој начин дају посебан допринос разноврсним активностима чланства и његовом „подмлађивању“. Остало је забележено да су неуморне активисткиње, не тако давно, у владирачком Конаку приредиле добро посећену изложбу ручних радова, а њима припадају заслуге и за подизање нових мостова сарадње и пријатељства. Сам податак да су за Савиндан, у овдашњој цркви, малишанима поклониле 100 пакетића од срца, довољно сведочи о њиховом хуманитарном раду.

З. Ђурић

ВОДЕНИЧАР ДРАГОМИР КРЏАВАЦ (85) ОДЛАЗИ У ПЕНЗИЈУ

Чекетало у аманет

Воденичар Драгомир Крџавац (85) из села Бистрица код Нове Вароши ових дана ће након шест деценија рада отићи

у заслужену пензију. Занат који је давне 1949. године преузео од оца и воденицу са два витла подигнуту уз ма-

гистралу ка мору оставиће у наслеђе сину Милану и унуку Војину који желе да наставе породичну традицију.

Од некадашњих 17 воденица на реци Бистрици која се вратоломно спушта са висова Златара и увире у Лим, поточара Драгомира Крџавца једина још одолева најезди времена и електричним млиновима. Јединствена је по много чему и права атракција за намернике и туристе, али и за оне који би да се уз звуке чекетала и воденичког камена бар на трен врате у прохујало време, детињство и завичај.

– Кад има жита, мељем од јутра до мрака, а највише је посла у јесен када се тове свиње и мељу кукуруз и јечам. Хељду, раж и пшеницу, поред локалних, овде мељу чак и пољопривредници са Пештерске висоравни и Јабукe, а по брашно за проју, качамак и гибанице свраћају љубитељи доброг залoгаја из свих крајева Србије и Црне Горе које пут нанесе магистралом ка мору. Брашно испод воденичког камена специфичног је укуса и много здравије и укусније од брашна добијеног млевењем зрна у електричним млиновима – каже Драгомир Крџавац коме су воденичка мемла и реума отежали корак и пови-ли плећа.

Ж. Дулановић

ЗАЈЕЧАР

Првенац дечјег фолклора

Приводећи крају полугодишњу активност, чланови КУД „Пензионери“ из Зајечара обишли су неколико градова и места у Шумадијском кругу.

Поред разгледања културно-историјских знаменитости у Тополи, у Аранђеловцу су приредили и једноипочасовни концерт.

У сали Ловачког дома програм су отворили најмлађи, чланови дечије фолклорне и певачке групе, која скоро годину дана ради при пензионерском КУД-у. Они су најпре отпевали песму „Тамо далеко“, уз стихове здравице искусног пензионера Миленка Јовановића. За први наступ и гостовање чланови ове дечије фолклорне групе извели су и влашке игре у кореографији Снежане Станковић.

Од старијих чланова КУД-а „Пензионери“ пажњу публике су привукли Вера Костић, Јона Кореловић и женски дует Десанка Станковић – Љиљана Воиновић, потом сплет градских игара и фрулаш Милан Пајчић.

М. С.

ШАБАЦ

Најбољи плесачи

На 34. фестивалу драмског и пантомимичарског стваралаштва и модерних игара за глуве и наглуве особе Србије, који је недавно одржан у Смедереву, Група за модерни плес Међуопштинске организације глувих и наглувих Шапца освојила је прво место. Конкуренција није била мала, учествовало је 29 градова и 11 група за модерни плес.

Како рече Драгана Арсенић, секретар Међуопштинске организације глувих и наглувих, за коју кажу да је „алфа и омега“ организације, велику захвалност треба одати Марији Лазић, кореографу ове групе, која је заиста напорно вежбала са члановима.

Иначе, на овом фестивалу први пут је учествовала и група за пантомиму из ове организације. По општем мишљењу званичника фестивала, и у овој конкуренцији могло је да „падне“ прво место, али, не би било лепо да једна организација понесе скоро сва признања. Групу за пантомиму припремао је Љубиша Баровић, глумац Шабачког позоришта.

Б. Р.

КИКИНДА

Излагали и старији

Стваралаштво не познаје године. У то су се осведочили запослени у Туристичкој организацији општине Кикинда, која је утељивач и приређивач продајне изложбе сувенира, рукотворина народне радности и занатства, али и многобројни посетиоце те манифестације. На једном од штандова дело својих руку изложили су и чланови Креативне радионице Геронтолошког центра у Кикинди. Иако већ у „трећем добу“, они продају своје врло успешне рукотворине и од зараде купују потребан материјал, а део

издвајају за хуманитарне сврхе. Највећа корист, ипак, проистиче из чињенице да осмишљено проводе своје време.

На овој изложби био је запажен и штанд актива жена из села Наково. И међу тим „чуваркама“ народног стваралаштва и обичаја најбројније су припаднице у позним годинама.

С. З.

ВЛАДИМИРЦИ

Одушевљени излетом

Пензионери општине Владимирци први пут су организовано посетили Овчарско-кабларску клисуру и уверили се у њене раскошне природне лепоте. На „програму“ најстаријих житеља овог краја прва се нашла Овчар бања, позната по изузетној природи, бројним манастирима и хидроелектрани, а затим је уследила посета Атомској бањи у Горњој Тречки, чији је власник Владимирчанин Боривоје Урошевић.

– Одушевљени смо оним што смо видели током једнодневном излета у Овчарско-кабларску клисуру – каже „први“ пензионер ове посавотамнавске општине, Мирко Лазаревић, и наглашава да су најснажније утиске понели из Атомске бање која је по много чему била јединствена и на просторима некадашње Југославије.

З. Ђ.

БЕЛА ЦРКВА

Умесиле колаче за болеснике

Чланице Актива жена Удружења пензионера из Беле Цркве недавно су, по трећи пут ове године, пацијентима плућне болнице „Др Будислав Бабић“ донеле колаче које су саме месиле, да им засладе недељни ручак, да их обрадују и најаве будуће посете. На овај начин, пише нам Итало Капоне Петровић из

овог удружења, реализује се и програм рада, а и оно што стоји у Статуту – да је хуманитарни рад један од најважнијих задатака пензионерске организације.

И. М.

КИКИНДА

Подршка женама на селу

У Кикинди је недавно одржан Округли сто „Програми подршке за побољшање положаја жена на селу у Аутономној Покрајини Војводина“, који је организовао Савет за равноправност полова Скупштине општине у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за рад, запошљавање и равноправност полова. Овај секретаријат је расписао четири конкурса прилагођена потребама жена у руралним срединама.

Подршка женама на селу пропраћена је и изложбом фотографија на којима је приказано богатство традиције која се гаји у сеоској заједници вишенационалне и мултикултуралне Војводине.

С. З.

РЕКОВАЦ

Братимљење са Долењским Топлицама

Председник општине Рековац др Драган Продановић и жупан словеначког места Долењске Топлице Франц Вовк потписали су Повељу о братимљењу ових општина. Братимљење треба да поспеши сарадњу Рековца и Долењских Топлица, али и да помогне левачким привредницима да се прилагоде стандардима Европске уније.

Левчанима се захваљујући сарадњи са овом словеначком општином пружа могућност да конкуришу за средства из претприступних фондова Европске уније.

М. С.

НОВИ САД

Весело и распевано

Удружење пензионера града Новог Сада организовало је посету колегама у Јагодини. Уз размену искустава и договор о заједничким пројектима, на овом сусрету било је, захваљујући члановима КУД „Исидор Бајић“, весело и распевано.

И. М.

БЕОГРАД

Кували јунећи гулаш

Дом за одрасла и инвалидна лица у Београду био је домаћин екипама установа за бригу о старима и инвалидима које се сваке године такмиче у кувању јунећег гулаша. Екипе чине по два корисника и један запослени радник, који не само да воле да кувају, него то и умеју, тако да је на овим сусретима конкуренција увек жестока. Ове године су учествовале и екипе спонзора и пријатеља особа са инвалидитетом, тако да је жири за куваре најбољег гулаша прогласио екипу АСН – Ауто сервис Никола, друго место припало је Спортско-рекреативном удружењу особа са инвалидитетом „Све је могуће“, док су кулinari из Дома за старе и пензионере Апатин освојили треће место.

И. М.

ПОЖАРЕВАЦ

Отворен фитнес-клуб

У Удружењу пензионера у Пожаревцу, на простору од 200 квадратних метара, недавно је почео да ради фитнес-клуб „Змај“ у коме, поред пензионера, могу да тренирају и млађи Пожаревљани. Свим почетницима загарантовано је седам дана бесплатног вежбања. Клуб је опремљен савременим справама за масажу, кардио-вежбе, боди-билдинг, аеробик, а по-

сетиоци могу да користе и услуге нутрициониста. На програму су и специјализовани садржаји за жене и децу. Клуб ради од 10 до 22 сата сваког дана осим недеље.

Поред фитнес-клуба, онедавно се под кровом зграде пензионера у Пожаревцу налази и СОС маркет у коме се најстарији, али и остали грађани снабдевају намирницама по знатно нижим ценама него у другим продавницама. У опремање овог простора површине 180 квадрата Удружење је уложило око милион и по динара. У њему је посао на неодређено време нашло осморо људу тако да је корист од отварања маркета вишеструка.

С. Е.

ВЕЛИКА ПЛАНА

Пријатно дружење на излетима

Чланови Удружења пензионера општине Велика Плана у кратком периоду организовали су неколико екскурзија и једнодневних излета на којима су разгледали околину, пријатно се дружили и још лепше провели.

– Наши пензионери су обишли Врњачку Бању и манастире Љубостиња и Света Петка, а били смо и у Тополи. Пошто се на излетима лепо дружимо и проводимо, пензионери су били вољни да одемо и до Златибора, па до Дрвенграда, где смо се возили „Шарганском осмицом“, што је заиста било предивно искуство – истиче Миодраг Милосављевић Мика, задужен за организацију путовања у овом удружењу.

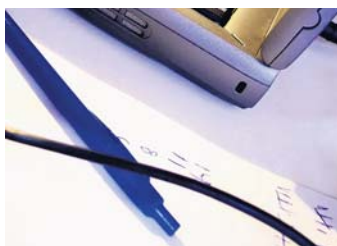
Пензионери из Велике Плана недавно су посетили Ресавску пећину и манастир Манасију, а потом и Јагодину, где су обишли Музеј воштаних фигура, Зоолошки врт и Аквапарк. Оваквих екскурзија и једнодневних излета биће свакако још, а у овом удружењу напомињу да ће ускоро почети да организују забаве и чајанке за своје чланове.

Сл. К.

Миодраг Милосављевић

Одмор за пензионере на кашичицу

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

У најмлађој београдској општини – Сурчин ове године је поднето 156 захтева пензионера за коришћење бесплатног десетодневног одмора у бањама Србије. На одмор ће, међутим, отићи само 44 пензионера, и то овако: 11 инвалидских пензионера, исто толико породичних и 22 корисника старосне пензије.

Општина Сурчин се у јавности иначе третира као најбогатија општина по примањима запослених, а пензионери су на најнижој лествици у Србији. На пример, Општинска организација инвалида рада Сурчин нема ни најмању просторију, ни најминималнији простор за обављање хуманитарне делатности и дружење пензионера. Најбогатије становништво, а најсиромашнији пензионери!

Љубиша Кљајић,
председник ООИР Сурчин

Мало се пише о Нишу

Ниш као трећи град по величини и броју пензионера врло је мало, скоро никако заступљен у листу „Глас осигураника“. Немамо свог дописника, а ни из редакције нико не зове Градску организацију пензионера да се распита о дешавањима код нас.

Да искористим могућност, кад већ пишем, да обавестим читаоце да ће ове године 367 Нишлија ићи на бесплатан одмор у српске бање. Затим, у свих 88 месних организација пензионера биће уприличени једнодневни излети, а у њиховом финансирању ће учествовати Градска организација пензионера.

Добросав Миленковић,
секретар Градске организације пензионера Ниш

Некад и сад

Потпора за породиље

У случају порођаја даје се, ако чланица не привређује, породилска потпора за време од шест недеља пре до шест недеља иза порођаја у висини три четвртине обезбеђене наднице дневно, што износи 16 франака до 126 франака недељно; поред тога даје се опрема за дете у износу од 75 франака (150 динара) и потпора за храну детету од седме до осамнаесте недеље иза порођаја од четири динара дневно или 14 франака недељно.

(Осигурање радника у Краљевини Југославији, 1937, Загреб)

Подстрек родитељству

Прошле године у главном граду Србије стопа природног прираштаја била је негативна, износила је минус 2,5 промила, а недостатак новчаних средстава један је од главних разлога због којих се парови ређе одлучују за родитељство. Од 31. марта ове године запослене београдске породиље добијају једнократну новчану помоћ. Право на ову помоћ, у износу од 25.000 динара, имају оне породиље чија месечна примања по члану домаћинства не прелазе 10.000 динара. Незапослене породиље са територије Београда ће за децу рођену у овој години добијати једнократну помоћ од по 50.000 динара.

Ј. О.

Примена члана 120 Закона о ПИО

? Зорица Станковић – Враћеновица: Била сам пољопривредни осигураник од 1986. и отишла сам у пензију 2007. године са 17 година стажа. Због здравствених проблема престала сам да уплаћујем доприносе од 1. 1. 2004. године, а након три године напустила сам 60 година и отишла у пензију. Међутим, добила сам привремено решење по коме ми се одбија 1/3 пензије иако сам испунила услове са 17 година стажа и 60 година живота. Занима ме да ли је то по закону.

Одговор: Када сте остварили право на старосну пензију са 60 година живота, утврђен Вам је стаж од 17 година што је било довољно за признавање права на пензију, али такође је утврђено да постоје периоди осигурања за које нисте уплатили припадајуће доприносе. По утврђивању насталог дуга на име доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, Вама је решењем утврђен укупан дуг на име кога Вам се одузима 1/3 пензије до његовог намирења. Овде се конкретно ради о примени члана 120 Закона о ПИО чија примена не може да се избегне.

Привремено решење

? Милорад Качаревић – Врање: Пензионер сам од 15. 3. 1994. године по привременом решењу. Пошто већ 16 година нисам добио коначно решење о пензији, интересује ме због чега се оно не доноси и да ли ће доћи до промене у погледу висине пензије уколико се коначно решење донесе?

Одговор: За Вас доношење коначног решења не би произвело никакву промену у висини пензије, нити има потребе да се оно доноси. Ово из разлога што сте пензију остварили у 1994. години, па је привремено решење донето са 1992. годином као последњом годином рада. Будући да је 1993. година била инфлаторна, она се и по Закону о ПИО не узима за утврђивање пензијског основа, већ се обрачунава само као стаж осигурања, што је и урађено

Вашим привременим решењем. Што се тиче 1994. године у којој сте остварили право на пензију, она се по тада важећим прописима није обрачунавала у пензијски основ. Кроз усклађивање пензије које је уследило од дана остваривања права до данас, Ви сте правилно остваривали своју пензију која се доношењем коначног решења не би изменила. Значи, даље коришћење пензије ће тећи несметано без обзира на привременост решења.

Старосна пензија

? Р. С. – Мајданпек: Рођена сам 8. 4. 1951. године. Без посла сам остала 2003. године, и тог тренутка имала сам 15 година, седам месеци и 23 дана радног стажа. Да ли имам право на пензију и када стичем то право ако га имам, тј. када могу да поднесем захтев за пензију?

Одговор: Ви ове године не испуњавате услов за остваривање права на старосну пензију јер када у октобру навршите 59 година и шест месеци живота, немате потребних 17 година стажа осигурања. Следеће, 2011. године, када навршите 60 година живота, слободно поднесите захтев за признавање права на старосну пензију. Ово Вам саветујемо без обзира на законске измене које ће уследити од идуће године јер, по нашем сазнању, ови услови се неће мењати. До тада се потрудите да за свих 15 година оствареног стажа имате регистровано податке о заради да поступак о признавању права следеће године не би дуго трајао.

ВИ ПИТАТЕ
„ГЛАС
ОСИГУРАНИКА“
ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Туђа нега и помоћ

? Александар Митић – Горњи Милановац: Корисник сам пензије у износу од 15.600 динара, док моја супруга није пензионер. Живимо сами, здравље нам је нарушено, а овим износом пензије једва покривамо здравствене услуге и трошкове живота. Да ли, с обзиром на наведено, имамо право на накнаду за негу и помоћ другог лица?

Одговор: Право на накнаду за негу и помоћ другог лица могуће је остварити само из разлога које прописује Закон о ПИО. Ово право није везано за материјалну ситуацију чланова породице, него искључиво за здравствено стање корисника пензије, тј. Вас. Иначе, право на накнаду за негу и помоћ другог лица може да оствари пензионер или осигураник који због болести није у могућности да се стара о себи, тј. не може да обавља основне животне радње без помоћи другог лица. То су углавном непокретни болесници који без туђе помоћи не могу да се хране, облаче, одржавају основну хигијену, затим слепа лица, лица која су принуђена да иду на дијализу, итд. С обзиром на то да Ви, на срећу, не спадате у ову категорију корисника пензије, не можете добити ову врсту накнаде. Покушајте да остварите неку врсту помоћи код центра за социјални рад, с обзиром на приходе по члану домаћинства.

Накнада са тржишта рада

? Мила Видановић – Бечеј: Шеснаестог јула 2010. године пуних 33 године радног стажа, а 25. 8. 2010. навршавам 54 године живота. Да ли, као технолошки вишак, имам право на накнаду на тржишту рада и до које године, будући да ми је речено да ћу бити на тржишту рада до испуњења услова за пензионисање?

Одговор: Није спорно да ли имате право на накнаду на тржишту рада, већ је спорно то што после две године, колико Ви максимално можете да будете на тржишту рада, нећете испуњавати услове за старосну пензију. Ово је тако без обзира на то што ћете тада имати 35 година стажа осигурања, јер по новим прописима из пензијског и инвалидског осигурања, који би требало да ступе на снагу 1. 1. 2011. године, почиње постепено подизање потребног стажа за пуну старосну пензију. За две године, тј. 2012. године, за признавање права на старосну пензију биће потребно 35 година и осам месеци стажа осигурања, што Вас аутоматски пребацује у 2013. годину, када ће бити потребно 36 година стажа осигурања. Што се тиче година живота, имаћете их довољно за остваривање права 2013. године, а минимум је 54 године живота за осигураника жену, које Ви већ имате. Све ово би значило да бисте, после окончања стажа на тржишту рада, морали да остварите још годину дана стажа.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	СТАТИВ, ПОСТОЉЕ	ГЛАВНИ ГРАД ФРАНЦУСКЕ	ЕКСПЕРИ- МЕНТ	ЗАСЕК НОЖЕМ	ОТЕКЛИНА	СТАЗА У СНЕГУ ЗА САНКАЊЕ	ВРСТА СИРА
ТРОМОСТ, ИНЕРТНОСТ							
ЈЕДАН ЗАНАТЛИЈА							
САВЕЗНА АМЕРИЧКА ДРЖАВА							
ЛИТВАНИЈА (СКР.)				БИСТА, СТАТУА ИМЕ СНИМАТ. МАНАКИЈА			
СТАРОСЛОВ. СЛОВО			МЕТАР НЕМАЧКИ ФИЛОЗОФ, ИМАНУЕЛ		ОЗНАКА КИКИНДЕ ИМЕ КЊ. ТВЕНА		
ОЗНАКА ЗА КАРАТ		ВРСТА ЗАЧИНА ИМЕ ГЛУМ. ДЕРЕК				СИМБОЛ СУМПОРА СЛИКАР АРАЛИЦА	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СУВИШАН ТЕРЕТ ГРАД У ВЕНЕЦУЕЛИ						
ОБРНУТО, СУПРОТНО							ПРОМШИТИ У НЕКОЈ ПРОЦЕНИ
ОЗНАКА ЗА АЛТ		СМЕР РЕКЕ ПИТОМ, ДРЕСИРАН				ФОСФОР КАТАЛОН. ПИСАЦ ГАБРИЈЕЛ	
РУКОМЕТНИ КЛУБ (СКР.)			СИМБОЛ АЗОТА ПАСТА ЗА ОБУЋУ		СИМБОЛ АРГОНА ВУЛКАНСКИ ОТВОР		
МЕРА ЗА ПОВРШИНУ ЗЕМЉЕ (МН.)				НЕМ. СЛИКАР, ПОЛ ГРАД У МЕКСИКУ			
РУСКИ КОСМОНАУТ ВЛАДИМИР							
ПУСТИЊА У ЧИЛЕУ							
УЗГАЈИВАЧ САЛАТЕ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КАМИОНИ СА КИПОМ МЕНИЧНО ЈЕМСТВО						
ПРВО СЛОВО		СВЕТЛОСТ ИЗ ГРОБА ПО ИСЛАМУ НЕМАНИ					ОЗНАКА ТЕМПА ИЗГЛЕД, ОБЛИК
ОЗНАКА ВАЉЕВА			ОЗНАКА ЗА ЛИТАР ЕЛИЗАБЕТ ТЕЛОР		СИМБОЛ ЛИТИЈУМА СИМБОЛ КАЛАЈА		
ЛИЧНОСТ РА- НИЈЕ СЕРИЈЕ „ДИНАСТИЈА“							
СТАНОВНИЦЕ ЛЕТОНИЈЕ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: пристан, разлази, узваник, Славија, кулинар, апис, та, анта, г, Ота, ков, си, када, т, ранг, аристон, тест, ја, астатин, кто, ата, овоји, орати, о, нацртан, ин, тила, лити, тј.

Дејан Патакковић

Почасни круг

Вештачко дисање више помаже заљубљенима.
Раде нас и радно неспособни политичари.
Трагови говоре да овим путем само ми идемо.
Јачамо везе са светом састављањем краја с крајем.
Вежбањем можете постићи да вам све људско постане
страно.
Камелеони се лакше сналазе у политичком лавиринту.
Како смо пали на ниске гране, показаће црна кутија.
Позвани прстом прилазе на прстима.

Вукосава Денчић

Изгубљени кључеви

Нама пензионерима не фали ништа. Њега су нам пуне
куће.
Наш квалитет живота је она количина лошег која нам
испуњава дане.
Код нас је сада веселије. Просвирале су нам све деве-
те рупе.
Ово су наши кључни тренуци – за које смо изгубили
кључеве.
Поскупели су лекови, а и неки лекари нису џабе.
Ако се ослободимо трутова, ко ће радилицама држати
лекције?!
Има неки ђаво у нама. Стално га тражимо.
Сваки наш мајмун би да има своју џунглу.

Пеко Лаличић

Миленко Косановић

Да ли сте знали ...

... да је 1863. основана прва фудбалска организација – Фудбалски савез Енглеске, а исте године је успостављено и прво правило: „Игра се само ногом и иде се само иза лопте“?

... да је већ 1881. изведен први пенал, и то онако како се изводи и данас – једанаест метара од гола, а четири године касније дозвољено је плаћање играча?

... да светско првенство у фудбалу представља најгледанији спортски догађај у свету, а овај податак потврђује чињеница да је финале Светског првенства у Немачкој 2006. године пратило 715 милиона људи?

... да, упркос телефону и интернету, поште широм света проследе сваког дана око 1,2 милијарде писама?

... да више од 50 одсто људи на свету никада није обавило телефонски разговор?

... да су у новчићима од једног и два евра стручњаци открили више никла него што је дозвољено, чак 300 пута ви-

ше од границе одређене за накит? Овако висок проценат никла код особа које пате од алергије може да изазове црвенило, свраб и сличне неугодне појаве. То, разуме се, важи само за оне који имају сталан или чест додир са металним еврима.

... да још од средњег века црвена боја означава победу? У то време побеђени владари морали су да простру свој пурпурни огртач да би победник прешао преко њега. Од тог обичаја настало је правило да се приликом доласка важних државника пред њих простире црвени тепих.

... да су у давна времена кинеске жене користиле лутку од жада да би на њој лекарима показале место на телу које их боли?

... да је камила апсолутни рекордер у животињском свету када је реч о времену које може да проведе без воде? Она може да буде без воде и више од 45 дана!

Молим за реч

Сваког месеца нешто поскупи. Срећа што година има свега 12 месеци.

Пошто у Србији има и непристојно богатих, влада ће сваком од њих обезбедити по један „Бонтон“.

Кренућемо у одлучну борбу против криминала, али прво морамо да се обрачунамо са комарцима.

Отпремнина у Србији. То је аконтација за нови посао.

Смањили бисмо ми државну администрацију, али шта вреди кад се тела на топлоти шире.

Продали смо НИС, продаћемо и Телеком на бис.

Лекари тврде да је смех лековит, што значи да су посланичке дискусије у Скупштини сјајна терапија за народ.

Нисам био на Фестивалу хране и пића, у то време био сам у народној кухињи.

Двадесет шести мај био је Дан изазова. Пензионерима у Србији сваки дан је нови изазов.

Дејан Патаковић

